PUBLISHED AND DISTRIBUTED UNDER PERMIT (No. 856) AUTHORIZED BY THE ACT OF OCTOBER 6, 1917, ON FILE AT THE POST OFFICE OF NEW YORK, N. Y. By Order of the President, A. S. Burleson, P. M. Gen.

Največji slovenski dnevnik v Združenih državah
Velja za celo leto..... $5.00
Za pol leta..... 3.00
Za New York celo leto.... 6.00
Za inozemstvo celo leto... 7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The Largest Slovenian Daily in the United States
Issued every day except Sundays and legal Holidays
75,000 Readers

TELEFON: 2876 CORTLANDT — Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879. — TELEFON: 4687 CORTLANDT

NO. 32. — ŠTEV. 32. — NEW YORK, SATURDAY, FEBRUARY 7, 1920. — SOBOTA, 7. FEBRUARJA, 1920. — VOLUME XXVIII. — LETNIK XXVIII.

PRETEP IN PSOVKE V LAŠKI ZBORNICI. PREDSEDNIK JE MORAL PREKINITI SEJO

SOCIJALISTIČNI IN KATOLIŠKI POSLANCI SO SE OBDELOVALI S PESTMI TEKOM DEBATE GLEDE POMAJKANJA OLJA. — SOCIJALISTI SO DOLŽILI ŽIVILSKEGA ADMINISTRATORJA, DA JE PROFITIR.

Rim, Italija, 6. februarja. — Sredi strašnega zmerjanja in sramotilnih besed, s katerimi so se obdelovali katoliki in socijalisti tekom včerajšnje seje v poslanski zborniei glede ekonomskega položaja in prav posebno glede korakov, katere je storila vlada, da rekvirira olje, je dal signor Pandebiano, socijalistični poslanec signal za pretep, ki se je takoj nato razvil med klerikalci in socijalisti.

Boj med nasprotujočima se strankama, se je vršil precej časa. V boju sta se prav posebno odlikovala poslanca Serrati in Barberti. Zadnjeimenovanega so morali s pozorišča boja odvesti trije njegovi tovariši. Poslanec Mauri, katerega so obkolili socijalisti, je pričel mahati z desnico in levico na vse strani tako ročno kot kak profesijonalni borilec.

Signor Orlando ,predsednik poslanske zbornice, je končno prekinil sejo.

Trubel se je pričel, ko so vprašali signora Murialdija, živilskega kontrolerja, naj pojasni pomanjkanje olja ter zadnja vladna povelja, tikajoča se rekvizicije dobav.

Murialdi je odgovoril, da vlada popolna prostost trgovine, da da pa je kljub temu olje čisto izginilo s trga. Socijalistični poslanec Vella je nato vzkliknil:

— Olja je dosti, kajti še vedno obstajajo velike zaloge iz preteklega leta. Vi ga pa skrivate.

Nekako dvanajst socijalističnih poslancev je pričelo nato zmerjati živilskega kontrolerja in poslanec Bombacci je vzkliknil: — Vi ste član kamore. Vi načete prodajati z dobičkom, onim, ki so delničarji kompanij, ki proizvajajo olje. Vi ste eden njih. Dol s kamoro!

— Če ima kdo še kako posebno pritožbo — je rekel konečno kontroler, ki se je dvignil ves bled, — naj jo le spravi pred zbornico. Jaz bom brez vsakega prizanašanja kaznoval vsakega, ki bo spoznan krivim profitirstva z oljem.

— Mi bomo to tudi storili, — se je glasil odgovor poslanca Bombaccia, dočim je poslanec Barberis, ki je bil prej v svojem poklicu fjakar, zaklical z ogromkim glasom:

— Vi kupujete olje po 350 ter ga prodajate po 1200. Kamora! Kamora!

Ropot, ki je bil naravnost nepopisen, se je še povečal, ko je bilo čuti z galerije glas! — Tiho! Sramota! Jaz protestiram! Živel proletarijat!

Pazniki so se vrgli na moža, ki je izgovoril te besede ter ga vlekli iz dvorane, dočim je on še naprej kričal: Živel proletarjat, ki trpi in ki se joka!

Eden glavnih kričačev je bil Giovanni Mattioni, neki siciljanski mehanik, ki se je nahajal v Rimu na poti v Francijo. Tiket za vstop v poslansko zbornico mu je dal socijalistični poslanec Ciocotti.

Tekom svojega govora je živilski kontroler trdil, da je narodna produkcija olja nezadostna. Kalabrija, ki proizvaja ponavadi večino olja v deželi, proizvaja sedaj komaj toliko olja, da zadosti svojim lastnim krajevnim potrebam.

Te besede je prekinil nadaljni poslanec, ki je zakričal: — Bog nam pomagaj!

Cavalier Dominico Gidoni, delegat italjanskega narodnega zavoda za inozemsko valuto, je dobil od ravnatelja italjanske banke ter prejšnjega zakladniškega ministra Bonalda Stringer naslednjo brzojavko:

— Vladna pogajanja z voditelji poštnih, brzojavnih in železniških uslužbencev so se končala s popolno zmago vlade. Po celi Italiji prevladuje sedaj popolen mir.

Uspehi šestega narodnega posojila, za katero se je pričelo podpisovanje dne 26. decembra, postajajo z vsakim dnem bolj zadovoljivi. Podpisovanja v kraljestvu so dosegla do današnjega dne svoto 12 tisoč petsto miljonov lir ali 2500 miljonov dolarjev.

Rim, Italija, 5. februarja. — Tukaj so se zbrali na posvetovanje ameriški vojaški atašeji, ki so prideljeni 17 evropskim deželam, da razpravljajo o najboljših metodah, kako bi spravili svoje delo v soglasje te rpreprečili duplikacijo ali podvojitev dela ter napravili slednje tako kot mogoče koristno.

JUGOSLOVANI SO POZDRAVLJALI WILSONA KO SO ZAVRNILI ZAVEZNIŠKI ULTIMATUM

POSLEDICA ODLOČITVE, DA SE ZAVRNE ZAVEZNIŠKI ULTIMATUM JE BILA VELIKANSKA DEMONSTRACIJA. — KRONSKEMU SVETU JE PREDSEDOVAL REGENT ALEKSANDER.

Dunaj, Avstrija, 6. februarja. — Na kronskem svetu, kateremu je predsedoval srbski prestolonaslednik Aleksander in pri katerem sta bila navzoča tudi Trumbič ter Pašič je bilo določeno, da se zavrne zavezniški ultimatum glede jadranskega vprašanja.

Najprej je bila prečitana brzojavka jugoslovanskega poslaništva v Washingtonu Zatem so pa vladni zastopniki izjavili, da zavračajo ultimatum kljub temu, da rešpektirajo zavezniške točke. Izrazili so tudi željo, da se ohrani med njimi in Jugoslovani dosedanje prijateljsko razmerje.

Ko je ljudstvo izvedelo za zavrnitev, se je nahajal prine Aleksander v belgrajskem gledališču. Poslušalci so mu priredili navdušene ovacije. Zatem so se podali ljudje pred ameriško poslaništvo, kjer so nazdravljali predsedniku Wilsonu. Na balkonu se je pojavil ameriški poslanik Dodge ter se zahvalil za izkazane simpatije.

Ljudska množica je zatem prodrla pred italjanskim poslaništvom žandarmarijski kordon ter vprizorila veliko demonstracijo. Jugoslovanska vlada je pa medtem, ko je bilo že vse rešeno, dobivala iz vseh krajev dežele brzojavke, naj se ne vda.

ZAPRISEŽENJE NOVIH KABINETNIH ČLANOV V WASHINGTONU.

Zadnje dni so nastale nekatere izpremembe v kabinetu Združenih držav. Imenovana sta bila nova člana in sicer za poljedelstvo E. T. Meredith, za financo pa D. F. Houston. — Slika nam kaže zapriseženje.

PARIZ BO SPREJEL AMER. REZERVACIJE

V Parizu razmišljajo o priklopljenju ameriških rezervacij v besedilo mirovne pogodbe ..

London, Anglija, 6. februarja. Soglasno s pariškim poročevalcem londonskega Times je francoska vlada sklenila sprejeti ameriške rezervacije k mirovni pogodbi. Sredstva, s pomočjo katerih naj bi se sprejem senatnih rezervacij vtelesilo v mirovno pogodbo, so predmet sedanjih razmotrivanj ter bodo objavljena pozneje, kot dostavlja poročevalec.

Tekom nekega neoficijelnega pogovora so vprašali angleškega ministrskega predsednika za njegovo mnenje glede Greyevega pisma, tikajočega se rezervacij ameriškega senata k mirovni pogodbi. Min. predsednik je takoj odgovoril, da nikakor ne more dajati Ameriki nasvete glede zadev, ki so njena lastna stvar. Rekel je, da smatra pismo lorda Greya za neke vrste neoficijelno sporočilo na angleški narod glede utisov, ki jih je dobil tekom svojega bivanja v Združenih državah.

Lloyd George je na vse pretege hvalil ameriško vdeležbo v svetovni vojni ter dostavil, da veruje v zdravo sodbo in pravicoljubnost Amerikancev.

— Čeprav ni Amerika sklenila nevmešavati se v evropske zadeve — je rekel — se bo cela Evropa kljub temu vedno smatrala vezano vsled dolga hvaležnosti napram Ameriki, katerega ne more nikdar odplačati.

Pariz, Francija, 6. februarja. — Francoski poslanik v Združenih državah J. J. Jusserand je že izvedel navodila, ki jih je dobil, naj namreč svetuje ameriški vladi ter ji obrazložil, da je stališče Francije napram poziciji ameriškega senata glede mirovne pogodbe slično stališču kot ga je dal izraza lord Grey v svojem pismu na londonski Times.

Tako poroča Echo de Paris.

ZAVEZNIŠKA KOMISIJA V OEDENBURGU.

Dunaj, Avstrija, 5. februarja. V Oedenburg je dospela zavezniška komisija, kateri načeljuje italjanski polkovnik Vigna. Komisija bo stala tukaj toliko časa, dokler ne bodo Madžari spravili vseh svojih čet iz nemškega dela zapadne Ogrske. Ogrska vlada je že dobila povelje za izpraznenje.

POLITIKA MILLERANDA JE ODOBRENA

Ministrskemu predsedniku je izreklo 518 poslancev zaupnico. — Proti je bilo le 68 glasov.

Pariz, Francija, 6. februarja. — Poslanska zbornica je izrekla danes zaupnico svoji vladi. Za zaupnico je bilo oddanih 518, proti pa samo 68 glasov.

Stavljena je bila resolucija, v kateri so vprašali poslanci ministrskega predsednika Milleranda, kako politiko namerava zasledovati. Odvrnil je, da bo še zanaprej zasledoval politiko zvez in prijateljstva, torej politiko, potom katere je Francija zmagala.

Glede vprašanja, če bo vlada odobrila politične odnošaje z Vatikanom, je odvrnil Millerand, da se bo to zgodilo, če bodo zahtevali narodni interesi. Obljubil je spraviti celo zadevo pred parlament.

Glede jadranskega vprašanja je izjavil, da je Francija za sporazum med Jugoslavijo in Italijo. češ, da je edino tempotom mogoče ohraniti svetovni mir.

O Turčiji je izjavil, da se Francija ne bo odpovedala svoji slavni preteklosti v Orientu. Ko bo otvorjeno novo zasedanje mirovne konference, v Parizu, bodo povabljeni tudi turški delegati. Mir s Turčijo bo podpisan v Parizu.

Nadalje je izjavil, da Francija ne namerava zavzeti Sirije ter da ne ogroža samostojnosti tamošnjega prebivalstva. Njena edina želja je, da dobi dežela dobro upravo ter da bo pravinčno upravljana. —

Nobeden izmed zaveznikov ni zavzel napram Rusiji tako trdne in odločne politike kot jo je zavzela Francija. Francija bo sicer uvažala v Rusijo svoje predmete, toda ves izvoz bo pod strogo kontrolo. Kakorhitro bi pa izprevidela, da uporabljajo Rusi francoske izdelke in potrebščine za ojačenje rdeče armade, bo izvoz takoj prepovedan.

Precej je zabavljal čez sovjetno vlado, zahvaljeval se je pa ruskemu ljudstvu rekoč, da bo kmalo zavzelo mesto, ki mu je rezervirano na mirovni konferenci.

Zelo se je zavzemal tudi za Poljsko. V slučaju, da bi boljševiki navalili na Poljsko, se Poljska v prvi vrsti zanaša na francosko pomoč.

Nadalje je izjavil, da je Francija pripravljena do pičice izvesti vse določbe premirja ter da ne bo odnehala prej, dokler ne bo Nemčija plačala do zadnjega vinarja.

ZAVEZNIKI BODO MOGOČE POPUSTILI

Zavezniki bodo mogoče ugodili prošnji Nemčije, da stavi krivce pred svoja sodišča.

London, Anglija, 6. februarja. Angleška vlada je razmišljala o nemškem kompromisnem predlogu, da stavi nemške vojake in častnike, k iso se pregrešili proti mednarodnim vojnim predpisom, pred nemška sodišča. Domnevajo, da bo angleška vlada rajše privolila v ta predlog, kot pa riskirala padec zadnje nemške vlade, ki bi imel skoraj gotovo za posledico anarhijo.

V Parizu je bilo objavljeno, da bodo zavezniške zahteve sporočene potom posebnega kurirja in da bo ta kurir nosil seboj tudi imena nemških vojnih zločincev. Malo je vrjetno, da bi zavezniki nanovo veljavili blokado, vendar pa je bolj vrjetno, da bi vprizorili kake akcijo ob Renu v slučaju, da bi nemška vlada ne hotela ugodiri zahtevam.

Berlin, Nemčija, 6. februarja. Oficijelno se je glasilo, da so oblasti mobilizirale ves dokumentarni materijal, ki je na razpolago in sicer za obrambo posameznikov, ki so navedeni v seznamu zaveznuikov in katere mora Nemčija izročiti. Nadalje bo nemška vlada dala na razpolago velik zbor odvetnikov, juristov in profesorjev, kojih naloga bo varovati interese obdolženih.

Očividno hoče vlada obdržati odprta stranska vrata za slučaj predaje v zadnjem trenutku.

Prva posledica zavezniške zahteve bo ta, da bo spravljena na noge cela propaganda proti izročitvi in da se bodo vršile po celem narodu demonstracije proti predaji voditeljev. Iz Luebecka prihaja poročilo, da je tamošnja zveza častnikov oddala prvi strel v kampanji protestnih demonstracij proti izročitvi.

MISIJA RDEČEGA KRIŽA DOSPELA V VARŠAVO.

Varšava, Poljska, 5. februarja. Sem je dospela posebna misija družbe Rdečega Križa, ki bo študirala metode za odpravo tifusa, kateri se je zadnji čas tukaj strahovito razširil.

Nemcem bo treba stopiti na prste. Že sedaj so začeli kazati svoje rožičke, kajti premoga nam ne pošiljajo redno. Pravijo, da ga nimajo, a v resnici ga imajo pa veliko več kot mi.

Njegovi izjavi so vsi navzoči ploskali.

AMERIŠKO DELAVSTVO BO POSTAVILO PRI PRIHODNJIH VOLITVAH SVOJE KANDIDATE

KAMPANJA SE BO ZAČELA PRI PRIMARNIH VOLITVAH ZA PREDSEDNIŠKO NOMINACIJO. — DANES BO POJASNIL GOMPERS SVOJE STALIŠČE. — SKLEP JE POSLEDICA SPLOŠNE DELAVSKE KONFERENCE. — VSAK, KDOR BO HOTEL BITI IZVOLJEN, BO MORAL SIMPATIZIRATI Z DELAVSTVOM.

Washington, D. C., 6. februarja. — Jutri bo objavljen jasen načrt za splošno kampanjo organiziranega dela glede izvolitve takih kandidatov, ki simpatizrajo z delavci.

Boj, ki ga bodo otvorili delavci, se bo začel s primarnimi volitvami za predsedniške nominacije.

V tukajšnjem mestu se je dva dni vršila seja izvrševalnega odbora American Federation of Labor ter okrajnih predsednikov delavskih zvez. Predsednik Gompers bo jutri objavil načrt.

Tozadevni sklep je posledica splošne delavske konference, ki se je vršila dne 13. decembra.

Delavci bodo odločno nastopili proti vsem onim kongresnikom in senatorjem, ki ne simpatizirajo žnjimi.

Vsaka unija, ki pripada zvezi, bo pozvana, naj se udeleži političnega boja.

V vsakem kongresnem okraju naj bo stvorjen poseben odbor, **ki bo vodil volilni boj.**

Delavci se zanašajo tudi na pomoč farmerjev.

NIČ PAPIRNATEGA DENARJA V MEHIKI.

El Paso, Texas, 6. februarja. — Luis Cabrera, tajnik mehiške zakladnice, je zagotovil mehiškemu narodu, da ne namerava mehiška vlada za sedaj izdati papirnatega denarja. V mehiških trgovskih krogih je bilo opaziti v zadnjem času precej razburjenja vspričo take možnosti.

Senjor Cabrera je rekel, da se je razmišljalo o drugih sredstvih, kako odpomoči sedanjemu položaju, ki je posledica pomanjkanja srebra na skoro vseh svetovnih trgih. Ni pa povedal, kakšne narave so bila tozadevna razmišljanja.

List "Excelsior" je navedel ameriške štatistike, da dokaže, da je pomanjkanje srebra pripisovati monopolu, katerega sta se polastili Indija in Kitajska. Med leti 1913 in 1919 sta nagromadili ti dve deželi 760,000,000 troy unč srebra ali sedem osmink celega pridelka sveta.

Glede finančnega položaja pravi list:

— Kredit je izgubljen. Mi vsi smo ga izgubili, posebno pa vlada. Iz tega vzroka, da se zagotovi uspeh nadaljne izdaje papirnatega denarja, bi bilo potrebno obdati z vsakovrstnimi varnostnimi odredbami. Treba bi bilo predvsem pozvati javnost na sodelovanje.

ŠPANSKI FARMERJI PROTI OSEMURNEMU DELAVNIKU.

Madrid, Španska, 6. februarja. Protesti proti postavi, tikajoči se osemurnega delavnika tudi z ozirom na poljedelske delavce so bili vloženi od strani farmerske organizacije. V tem protestih se glasi, da ta postava ne more biti veljavna tudi za poljedelstvo. Vlada je imenovala komisijo, ki se bo pečala s tem vprašanjem.

ROJAKI, NAROČAJTE SE NA "GLAS NARODA", NAJVEČJI SLOVENSKI DNEVNIK V ZDR. DRŽAVAH.

JADRANSKO VPRAŠANJE PESNIKOVI POMAGAČI

Dva italjanska monarja sta ukradla 400,000 dolarjev ter jih hotela dati D'Annunziju.

Bari, Italija, 6. februarja. — V ga poročnika Avgusta Tesin Giovania Trentenua, mornariškega nnnnia Trentenua, mornariškega inženirja, ko sta nagovarjala poveljnika nekega italjanskega podmorskega čolna, naj spravi svojo posadko na Reko.

Pri njima so našli dva miljona lir v zlatu. To svoto sta baje ukradla na parniku "Taranto", ki je bil namenjen z denarjem v Albanijo. Aretirali so tudi neko krasno, dvajset let staro žensko, češ, da je bila njuna zaveznica.

Pariz, Francija, 6. februarja. — V slučaju, da sprejmejo Jugoslovani italjanske predloge glede uravnave jadranskega vprašanja, bc Italija nekoliko popustila.

Angleški in francoski poslanik v Belgradu sta izročila jugoslovanski vladi kopijo Londonske pogodbe. Povdarila sta, da bo Londonska pogodba nasilno izvedena, če ne sprejme Jugoslavija italjanskih predlogov.

DENARNE POŠILJATVE V ISTRO, NA GORIŠKO IN NOTRANJSKO.

Izvršujemo denarne izplačila popolnoma zanesljivo in sedanjim razmeram primerno tudi hitro po celi Istri, na Goriškem in tudi na Notranjskem po ozemlju ki je zasedeno po italjanski armadi.

Jamčimo ali garantiramo za vsako pošiljatev, toda za kake mogoče zamude v izplačilu ne moremo prevzeti nikake obveznosti.

50 lir .... $ 4.00
100 lir .... $ 7.40
500 lir $35.00
1000 lir $70.00

Denar nam poslati je najbolje po Domestic Postal Money Order ali pa po New York Bank Draft.

TVRDKA FRANK SAKSER.

NOVA ZVEZA ZA IZPLAČEVANJA DENARJA

Naše denarne pošiljatve razpošilja in izplačuje sedaj po celi Jugoslaviji **"Kraljevi poštni čekovni urad"** v Ljubljani; to je tak državni zavod, kakor je bila C. k. poštna hranilnica na Dunaju, katera je mnogo let pred svetovno vojno izplačevala naše denarne pošiljatve širom avstro-ogrske monarhije.

Jamčimo za vsako denarno pošiljatev, toda za kake mogoče zamude v izplačilu, ki bi se povzročile po drugih, brez naše krivde, pa ne moremo prevzeti nikake obveznosti.

100 kron .... $ 1.25	500 kron .... $ 6.00
200 kron .... $ [illegible]	1,000 kron .... $ 11.20
300 kron $3.60	5,000 kron .... $ 56.00
400 kron $4.80	10,000 kron $111.00

Označene cene so veljavne do dne, ko se nadomestijo z drugimi.

Denar nam poslati je najbolje po Domestic Postal Money Order, ali pa po New York Bank Draft.

TVRDKA FRANK SAKSER.

"GLAS NARODA"
SLOVENIAN DAILY
Owned and Published by
SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
(a corporation)
FRANK SAKSER, President LOUIS SENEDIK, Treasurer
Place of Business of the Corporation and Addresses of Above Officers:
82 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.
"Glas Naroda" izhaja vsak dan izvzemši nedelj in praznikov.

Za celo leto velja list za Ameriko in Canado	$6.00	Za štiri mesece	$2.00
		Za četrt leta	$1.50
		Za New York City	$6.00
Za pol leta	$3.00	Za inozemstvo	$7.00

GLAS NARODA
(Voice of the People)
Issued every day except Sundays and Holidays
Subscription yearly $6.00
Advertisement on agreement
Dopisi brez podpisa in osebnosti se ne priobčujejo. Denar naj se blagovoli pošiljati po Money Order. Pri spremembi kraja naročnikov prosimo, da se nam tudi prejšnje bivališče naznani, da hitreje najdemo naslovnika.
GLAS NARODA
82 Cortlandt Street, Borough fo Manhattan, New York, N.Y.
Telephone: Cortlandt 2876

Ali je to cilj?

II.

Pred tedni je bil pod tem zaglavjem natisnjen prvi članek s prošnjo oziroma z opozorilom na konen, naj nam glavni odbor pove vzroke in povode nenadne izpremembe programa, ki so ga sprejeli člani Jugoslovanskega Republičanskega Združenja.

Do danes nismo dobili nobenega direktnega pojasnila, pač je pa zašla v naše uredništvo trinajsta številka Ameriške Domovine, ki na uvodnem mestu kaže svoje hinavsko veselje, češ, "Glas Naroda" je padel po Republičanskem Združenju, "Glas Naroda" je naš pomočnik, in z njegovo pomočjo bomo morda zrušili, kar že tri leta rušimo brez vsakih vidnih uspehov.

To pa ni tako, ampak čisto narobe. Naše naziranje glede pošiljanja je naslednje:

Za pošiljanje stvari v stari kraj nismo delali nikdar reklame, niti takoj po sklenitvi premirja ne, dasiravno je bila takrat potreba stokrat večja kot je dandanašnji. Uverjeni smo bili da se bodo razmere v domovini z vsakim dnem boljšale, da bo jutrišnji dan boljši od današnjega in prihodnja spomlad boljša od slednje.

Koliko smo se ogrevali za Pirčeve kište, bo najbolj vedel sam povedati. Pa tudi braniti nismo nikomur poslati.

Če bi hoteli ljudi razburjati, bi prav lahko vsak dan posebej poročali, koliko pristojbine je bilo treba plačati za kište, katerih več kot dva meseca niso razložili raz trnke, koliko je bilo treba tukaj in tam mazati in na čigave stroške, da so bile kište spravljene po večmesečnem čakanju na barko. Samo to bi povedali, pa bi število onih, ki še nameravajo pošiljati potom Clevelandskega Pomožnega Odbora ali potom sedaj novo vstanovljenih, bodisi narodnih, bodisi židovskih družb, v najkrajšem času naraslo na ničlo.

Naša slika o razmerah v domovini je precej jasna. Posneli smo je po starokrajskih listih ter po pripovedovanju ljudi, ki so prišli iz domovine. Z dr. Peričem in Mr. Svetkom sicer nismo govorili, pač pa z najmanj petdesetero drugimi ameriškimi državljani, ki so temeljiteše občutili izpremembo, ker so prišli iz dobrih ameriških razmer v slabe jugoslovanske, a so kljub temu odločno povdarjali, da niso tako slabe.

Nebes pa seveda dandanes ni nikjer, niti v Ameriki ne, kar nam bo pritrdil vsak ameriški delavec.

Kljub temu pa vsakdo pomaga svojcem, kdor jim hoče pomagati. Le poglejte po časopisih, pa boste videli na stotine tozadevnih oglasov.

Boljše je seveda, da se da domačinu zaslužka kot pa tujcu, da se držimo gesla svoji k svojim.

S tem pa še nikakor ni rečeno, da bi bilo treba politično organizacijo izpremeniti v trgovsko podjetje in sicer brez dovoljenja članstva, ki je zbralo denar izključno le za propagandne svrhe. Geslo miljondolarskega fonda je bilo edino, samo in edino: V propagandne svrhe! Kajti če bi poleg tega gesla stale še besede: .... ali pa za kaj drugega — — bi se kolektarji vračali praznih žepov domov.

Program politične stranke mora biti podoben kompasu. V eno samo smer mora kazati kazalec. Če kaže sedaj v to, sedaj v ono, je kompas zanič.

Včasih se pa vsecno primeri, da se iz neznanih ali znanih vzrokih začne kazalec tresti. Kompas sicer še ni za nič, toda nevarnost je, da tak postane. Treba ga je popraviti in znova urediti. Oni, ki ga ima v rokah, je odgovoren zanj.

Mi vsi smo še vedno pristaši onih idej, v katerih zmislu je bilo vstanovljeno Jugoslovansko Republičansko Združenje. In pristaši teh idej bomo ostali do konca.

American-Jugoslav Commercial Board Limited pa smatramo za strogo trgovsko podtjetje, ki proti primerni odškodnini gre rojakom na roko pri pošiljanju blaga v domovino.

To je torej tista malenkostna razlika.

Prišli smo preko viška

V buletinu, ki je sestavljen v onem konservativnem tonu, ki znači vse oficijelne izjave, je zvezni rezervni svet pred par dnevi objavil naslednjo zanimivo vest:

— Višek visokih cen in napihnjenosti se je približal če ni bil že dosežen.

Dejstvo pa je, da je bil višek visokih cen in napihnjenosti ne le dosežen, temveč tudi že prekoračen.

To dejstvo je razvidno iz znižanja cen, katere se zahteva za živila. Razvidno pa je tudi iz skrčenja cen obleke.

Ameriški narod je že pričel izgubljati spomin na razmere, v katerih so prevladovale umetne cene ter umetne industrijalne ekspanzije, ki so povsem neločljive od vojne in od dobe, ki sledi neposredno vojni — in to največji vojni, katero je je vojevalo v naši zgodovini sveta.

Povsem naravno je bilo, da je skušala industrija pod prvim impulzom dobe rekonštrukcije in zopetne uravnave doseči več kot je v stanu doseči.

Povsem naravno je bilo, da so šli industrijalni voditelji predaleč v smeri razširjenja svojih podjetij z izposojenim kapitalom.

Neizogibno je bilo, da so šle cene neprimerno navzgor in da je sledila precejšnja industrijalna in ekonomska zmeda.

Potem ko se je hitro opomogla od prvega navala prevelike ambicije, je pričela ameriška industrija jasnejše in bolj gradilno zreti v sedanjost in neposredno bodočnost.

Počasno zopetno uveljavljenje normalne naglice razvoja je najbolj upapolno znamenja povratka k neomejnim temeljem, na katerih je počivala ameriška industrija pred izbruhom vojne in ob času, ko se je tudi naša dežela zapletla vanjo.

Pri reviziji svojih načrtov z ozirom na razširjenje, pri zmanjšanju zahtev, tikajočih se svežega kapitala ter pri novi uravnavi produkcijskega programa ni storila ameriška industrija koraka nazaj, ki bi pomenjal slabost. To je le opuščanje več ali manj napihnjene cenitve položaja v namenu, da se vrne na tla realnosti. S tem se hoče nanovo zagotoviti proces narastka, ki je napravil Ameriko za to, kar je danes.

Vse, kar se dogaja danes ali kar se je zgodilo v neposredni preteklosti, je nezmotljivo znamenje zdravega stanja našega industrijalnega položaja ter porok za izvanredno dobre čase, ki so se že pričeli.

Dogodki od danes, včeraj in predvčerajšnem so nam jamstvo, da je pričakovati stalnega in nepretrganega razvoja.

Ali hočete dolgo živeti?

TA STVAR JE ZELO LAHKA, — PRAVI DR. GEORGE MEYLAN S COLUMBIJE. — VSE, KAR JE TREBA, JE VZDRŽATI SE SKRBI IN ŽALOSTI TER BITI ZMEREN V VSEH STVAREH.

Pravila, da se doseže dolgo življenje, so sorazmerno prirosta, soglasno z izjavo dr. George Meylana, ravnatelja gimnazije na Columbia vseučilišču. Težkoče pa leže v izvršenju teh pravil. Nadalje pa se pojavi še vprašanje, če je dolgo življenje najboljš stvar za napredek sveta ali če je najboljša stvar za napredek naroda? Ali pomenja dolgo življenje zaostalost? V resnici se otvarja človeku obširno polje za špekulacijo ,če se približa sorazmerno enostavnemu problemu dolgega življenja. Mogoče je najboljša pot ugotoviti najprvo pravila ter navesti zatem par vzgledov.

Ne delajte si skrbi.

Bodite zmerni v vsaki stvari.

To so edina pravila, s pomočjo katerih je mogoče doseči visoko starost. Treba je pripomniti, da se pravilo št. 2 tiče prav posebno dela.

Pred petnajstimi leti je plaval dr. Meylan na svojem poletnem bivališču v Maine po jezeru s svojima dvema dečkoma, ko se je približal v čolnu Hezekiah Lombard. Hezekiah je bil star devetinosemdeset let.

— Pojdite plavat, — je povabil dr. Meylan starega gospoda.

— I dont keer ef I do, — je odvrnil Hezekiah.

Potegnil je svoj čoln na breg, se sleklel ter šel v vodo, kjer je plaval četrt ure, nakar se je oblekel ter šel zopet v svoj čoln.

Pred sedmimi leti je prišel dr. Meylan, da vidi Hezekiaha in sicer ob enajstih zjutraj. Prvikrat v svojih sedemindevetdesetih letih ni bil stari mož na nogah in krog hiše. Dr. Meylan ga je vprašal, če je bolan.

— No, je odvrnil Hezekiah, — jest kind o' lazy..

Dr. Meylan ga je preiskal ter našel, da je kroženje krvi prenehalo v zunanjih udih. Kljub temu pa ni trpel nikakih bolečin. Hezekiah sam se ni zavedal, da njegovo telo ne posluje normalno. Tekom popoldneva je umrl. Stroj se je enostavno ustavil.

— To je bil edini dovršeni vzgled, ki sem ga kedaj videl, — je rekel dr. Meylan, — smrti vsled ostarelosti.

Hezekiah Lombard je delal celo svoje življenje in sicer kot mlad mož kot lumberjack in včasih na farmi. Ko je postajal starejši, je opustil trše oblike dela in ko je bil star sedemdeset let, je delal le še na farmi. V starosti devetdesetih let se je nekoliko gibal po vrtu, cepil drva ter jih nosil v peč. Ko je bil star petindevetdeset let, je le še pobiral trske ter opazoval ogenj s svojega udobnega sedeža. Tekom svoje zadnje zime je le še opazoval ogenj.

Njegovo življenje je bila poosebljena zmernost, razven v enem oziru. Nikdar ni kadil niti zavžival alkohola v katerikoli obliki.

Ne bodite pa prenagli. Njegov brat, ki je dosegel starost triindevetdesetih let, je zmerno kadil in zmerno pil celo svoje življenje. Njegov sin star sedemdeset let, ki je zgradil tekom preteklega poletja dve leseni hiši s svojimi lastnimi rokami in brez pomoči, kadi in pije zmerno ter je delal to celo svoje življenje.

Dr. Meylan pravi, da so pričevanja glede kajenja in pitja precej enakomerno izenačena. Rekordi ne kažejo in petindvajset let pozornega proučevanja problema dolgega življenja, ni pokazalo, da žive nekadilci in nepivci dalje kot pa zmerni kadilci in zmerni pivci. Le ljudje, ki zavžijejo preveč tobaka ali alkohola, si skrajšajo na ta način svoje življenja. Vzrok skrajšanja pa nista alkohol ali tobak, temveč pomanjkanje zmernosti.

Še nadaljni vzgled.

Charles W. Eliot, prejšni predsednik Harvard vseučilišča, je bil rojen leta 1834, torej pred 85 leti. Pred par tedni je sedel dr. Meylan poleg dr. Eliota pri nekem obedu v Bostonu. Dr. Eliot je bil popolnoma zdrav in čil. Dr. Meylan ga je vprašal, kateri stvari pripisuje svoje dolgo in čilo življenje. Na zelo kratek način je odgovoril dr. Eliot, da zmernosti v vsaki stvari.

Dr. Meylan pa dostavlja, da bi se katerikoli profesor na Harvardu, ki bi skušal delati toliko kot dr. Eliot, ugonobil zagotovo v treh letih.

Tretji vzgled.

Bila sta dva profesorja za matematiko, ki sta bila zaposlena na istem vseučilišču. Bila sta približno iste starosti. Prvi je poučeval svoj predmet, dajal svojim učencem rede, ki so jih zaslužili in če so padli, je bila to njih stvar. — Drugi pa je bil vznemirjen radi vsakega dijaka, ki ni mogel doseči zaželjenega standarda. Noben obeh profesorjev ni imel nobene organične bolezni. Oba sta bila navidez zdrava človeka. I should warry profesor je danes živ, zdrav in srečen. Njegov tovariš, ki se je toliko brigal, pa je umrl v starosti pet in petdesetih let.

— To je bil perfekten vzgled človeka, ki si je jamal k srcu ter se brigal do smrti, — je izjavil dr. Meylan.

Vznemirjen in briganje je očividno stvar temperamenta, a briganje nastopa v tako številnih različnih oblikah, da ima najbrž več opravka s skrajšanjem življenja kot pomanjkanje zmernosti v drugih ozirih. Vesten človek se briga za svoje delo ter je v večnih skrbeh. Ambicijozen človek je v večnih skrbeh glede svojega uspeha in napredka. Ambicijozen človesk se obenem trapi ter dela preveč. Ambicija je strašna ovira za človeka, ki hoče dolgo živeti.

Skrbi in briganja se kažejo na različne načine. Naravno debelega človeka delajo suhega. Uničujejo njegovo dobro razpoloženje. Povzročajo slabo prebavo in ni je stvari, katere bi skrbi ne bile v stanu storiti. Edina reč, katero more zdravnik storiti, je svetovati pacijentu, naj si ne dela skrbi. Zdravnik ne more izvajati nad bolnikom kontrole. Vse, kar more storiti, je svetovati in ostalo je odvisno od bolnika samega. To je stvar temperamenta in kontrole samega sebe. V gotovih ozirih je to tudi stvar vere.

Z delom pa je stvar povsem drugačna. Za vsakega človeka obstaja pozitivno meja glede množine dela, katero more izvršiti, — pravi dr. Meylan, — in to množino je mogoče natančno določiti. On pravi, da more z vestnim sodelovanjem bolnika določiti na podlagi opazovanja skozi šest tednov do treh mesecev, koliko dela more kak človek izvršiti brez nevarnosti za njegovo zdravje.

Najslabše pri tem pa je, da ne more noben človek razviti sam od sebe zmožnosti, da bi več delal kot more. Narava sama je postavila vsakemu izmed nas meje in če si hočemo ohraniti življenje in zdravje, se moramo držati v notranjosti teh meja ter se ne pritoževati. Če je narava rekla, da moremo delati le po štiri ure na dan, ne smemo zavidati človeka, kateremu je dala narava moč, da dela po sedem ur na dan. Za človeka, ki je zmožen delati le štiri ure na dan, ne preostaja nič drugega kot da se nauči koncentracije ter stisne v čas štirih ur toliko kot završi drugi v sedmih urah.

To je mogoče storiti. Lep vzgled tega nam nudi Edward Everett Hale. On ni bil nikdar močan človek. Od mladih nog naprej je bil vedno nekoliko bolehen. Eksperiment ga je prepričal, da spada v vrsto onih, ki morejo delati le po štiri ure na dan in vsled tega je uveljavil za sebe pravilo, da ni nikdar delal pooldne. Koncentriral pa je vse svoje sile v te štiri ure in posledica tega je bila, da je dosegel veliko več kot povprečni človek in da je živel dalj časa kot povprečni človek.

Če vpraša človek, če obstaja kaka razlika v tem, če dela človek na prostem ali pa v sobi, z roko ali z glavo, mu odgovori dr. Meylan, da ne obstaja v tem nobena razlika. Farmer je prav tako omejen glede množine dela, katero lahko varno izvrši, ne da bi škodil svojemu zdravju kot pisatelj ali pa kemik.

Seveda je najti stvari, katere lahko človek lažje izvrši in z manjšimi napori kot pa druge in s tem, da si izbere stvari, katere lahko najboljše in z najmanjšim naporom izvrši, doseže lahko človek več v določenih urah dela. Te stvari pa so neizpremenljive prav kot je število delavnih ur neizpremenljivo. Če je kdo najboljše upsosobljen za eno vrsto napora, ne more s trudom in študijem razviti druge lastnosti ali smeri napora.

V resnici je skrajno težko in skoro nemogoče biti optimističen z ozirom na problem dolgega življenja. Če človek preiskuje ta problem, se mi zdi kot da ga nekaj tlači. Vse kaže, da je prvo pravilo v navodilu za dosego dolgega življenja: — Ne bodi ambicijozen.

To dr. Meylan priznava. Narod, ki bo uveljavil dolgo življenje kot svoj ideal, bo po njegovem mnenju kmalu zaostal v drugih ozirih. Napredek pomenja gorenje. Pomenja, da se izvrši v petih letih to, kar bi se potom navadnega napora izvršilo v dvajsetih. Če bi sprejel kak narod dolgo življensko dobo kot svoj največji cilj, bi se moral zadovoljiti z naglico dvajsetih let mesto z ono petih let ali pa bi se moral zadovoljiti s tem, da sprejme ideje drugih, mesto da si ustvari svoje lastne. Tak narod bi moral iti nazaj na stališče drugega ali tretjega ter se zadovoljiti s tem.

Druga alternativa pa je izbrati si par posebno usposobljenih voditeljev, da se žrtvujejo za napredek celega naroda. Sedaj pa nastane vprašanje, kdo bo izbiral in kdo bo zatrl ambicije onih, ki niso bili izbrani? Problem je pretežak. To je paternalizem, ki je ponorel.

Preostaja pa še nadaljna težkoča, da ne more nikdo razviti zmožnosti, s katerimi ga ni obdarila narava. Najboljše, kar more storiti vsak posamezni, je, da razvije do najvišje točke zmožnosti, katere ima. Če bi bilo to mogoče splošno uveljaviti v narodu, bi se pojavilo v primernem času plemo izvanredno usposobljenih špecijalistov, ki bi obsegali celo prebivalstvo dežele ter krili vsa polja človeških prizadevanj. Na ta način bi bilo mogoče doseči tako dolgo življensko dobo kot napredek.

H. G. Wells prorokuje, da bo nastalo primerno zimsko podnebje v New Yorku in tudi po celem ostalem svetu v približno pol miljona letih. V istem času se bo mogoče tudi razvilo ono strašno pleme visoko razvitih špecijalistov. Tega mi seveda ne bomo dočakali, vsaj ne v sedanji inkarnaciji.

PETER ZGAGA

V neki slovenski naselbini se je vršila lepa zabava. Polno ljudi in vse navdušeno. K uspehu je pa gotovo največ pripomogla gospa B. V.

Ko je bilo že vsega konec, stopi k nji predsednik ter ji da v imenu društva v dar lepo zlato zapestnico.

Gospa B. je naširoko odprla oči, dolga časa gledala v zapestnico ter zajecala po dolgotrajnem molku:

— Oprostite, tako ste me presenetili, da nikakor ne morem priti do besede.

Tedaj se pa obrne njen mož k odborniku in ga natihoma vpraša:

— Koliko stane?

— Štiri dolarje — se glasi odgovor.

— Hm, — pravi mož zamišljeno — če je resnično res, kar pravi moja žena, ji bom pa vsako soboto kupil kaj takega.

* * *

Večkrat se čita v časopisih, da je ta ali oni izgubil glavo.

To ni navsezadnje nič hudega. Najslabši del ljudje ponavadi ne pogrešajo.

* * *

Marsikateri ženski le tedaj ugajaš, ko jo nosiš na rokah.

* * *

Za božjo voljo, zakaj hočejo biti letos vsi predsedniki?

Saj je vendar leta 1924. še eno leto.

Višek ironije.

* * *

V nekem angleškem listu čitam:

— V smrtni hiši v Sing Singu je izbruhnila influenca. Obolelo je pet smrtnih kandidatov.

Zdravniki si na vse mogoče načine prizadevajo, da jih ohranijo pri življenju.

* * *

Nekdo je tožil svojega soseda. Ravno na dan obravnave je pa moral odpotovati. Stopi k advokatu rekoč:

— Vi prav dobro veste moje stališče in poznate mojo zadevo. Dobro me zastopajte, potem mi pa brzojavite izid.

Naslednjega dne dobi brzojavko:

— Pravična stvar je zmagala.

Takoj se odpravi na pošto in pošlje advokatu sledeči telegram:

— Takoj vložite pritožbo.

* * *

Nekega žida, ki je bil še najmanj desetkrat zaprt, je sodišče znova obsodilo na dve leti ječe.

Po prestani kazni se vrne domov. Žena ga žalostno sprejme s šest mesecev starim otrokom v naročju. Žid se ni jezil, pa tudi pohvalil je ni. Čez tri mesece pa otrok umre. Židovska vera zapoveduje, da mora oče umrlega otroka sedeti sedem dni na mali pručici v znak žalovanja.

Tretji dan ga obišče prijatelj ter ga vidi vsega žalostnega na pručici.

— Kaj ti je? — ga vpraša.

— Veš, prijatelj, — se je glasil odgovor. — Žalosten sem, ker nisem še nikdar tako ponedolžnem sedel.

* * *

O sakrament, o sakrament,
napravil Pirc je kompliment
Glas Narodu, ko je dejal:
Jaz – on – sva dva, – to bo držal!

O salamiš, o salamiš,
sedaj oči, roke navzkriž:
Le moj je kištarski patent,
O salamiš, o sakrament!

O saperlot, o saperlot!
Vsak gunent je in vsak falot,
kdor kište bi tako poslal,
da štemplja bi mu jaz ne dal.

* * *

O salabold, o salabold — —
vsak tolar, nikelj in vsak sold
ne sme drugam, ne sme drugod
kot v mojo malho najti pot!

Jugoslovanska Katol. Jednota
Ustanovljena leta 1898 — Inkorporirana leta 1900
Glavni urad v ELY, MINN.

GLAVNI URADNIKI:
Predsednik: MIHAEL BOVANŠEK, box 351, Conemaugh, Pa.
Podpredsednik: LOUIS BALANT, box 160 Pearl Ave., Lorain, Ohio.
Tajnik: JOSEPH PISHLER, Ely, Minn.
Blagajnik: GEO. L. BROSICH, Ely, Minn.
Nadzornik neizplačanih zavarovalnin: LOUIS COSTELLO, Sublet, Wyo.

VRHOVNI ZDRAVNIK:
Dr. JOS. V. GRAHEK 960 E. Ohio St., NS. Pittsburgh, Pa.

NADZORNIKI:
JOHN GOUŽE, Ely, Minn.
ANTHONY MOTE, 3641 Ave. E, So. Chicago, Ill.
IVAN VAROGA, 5120 Natrona Alley Pittsburgh, Pa.

POROTNIKI:
GREGOR J. POREČAN, box 170, Black Diamond, Wash.
LEONARD SLABODNIK, box 420, Ely, Minn.
JOHN RUPNIK, S. R. box 64, Export, Pa.

PRAVNI ODBOR:
JOSEPH PLAUTZ, Jr. 302-7th St. Calumet, Mich.
JOHN MOVERN, 924-2nd Ave., Duluth, Minn.
MATT POGORELC, 7 W. Madison St. Room 806 Chicago, Ill.

ZDRUŽEVALNI ODBOR:
RUDOLF PERDAN, 6030 St. Clair Ave., NE Cleveland, Ohio.
FRANK ŠKRABEC 4464 Washinton Street, Denver, Colo.
GREGOR RIHEČAK, 407-8th Ave., Johnstown, Pa.

Uradno glasilo: GLAS NARODA.

Vse stvari tikajoče se uradnih zadev kakor tudi denarne pošiljatve naj se pošiljajo na glavnega tajnika. Vse pritožbe naj se pošiljajo na predsednika porotnega odbora. Prošnje za sprejem novih članov in sploh vsa zdravniška spričevala, se naj pošiljajo na vrhovnega zdravnika.

Jugoslovanska Katoliška Jednota se priporoča vsem Jugoslovanom za obilen pristop. Jednota posluje po "National Fraternal Congress" lestvici. V blagajni ima okrog $300.000. (tristotisoč dolarjev). Bolniških podpor, odškodnin in posmrtnin je izplačala že nad poldrugi miljon dolarjev. Jednota steje okrog 3 tisoč rednih članov (ic) in okrog 3 tisoč otrok v Mladinskem oddelku.

Društva Jednote se nahajajo po raznih slovenskih naselbinah. Tam kjer pa še ni, priporočamo ustanovitev novih. Kdor eli postati član, naj se zglasi pri tajniku bližnjega društva J. S. K. J. ali Za ustanovitev novih društev se pa obrnite na glavnega tajnika. Nove društvo se lahko ustanovi s 9 člani ali članicami.

TRGOVSKI ODNOŠAJI MED ČEHO-SLOVAŠKO IN ŠVICARSKO

Čehi so vstanovili v Zürichu svojo posebno trgovsko zbornico. — Neodvisnost od Dunaja.

Čehi, ki so že vem vojno spoznali izredno važnost Švice za gospodarske stvari, so kmalu po razsulu monarhije vstanovili poleg diplomatskih zastopstev v Švici samostalno čehoslovaško trgovsko in obrtniško zbornico v Zürichu. Čehoslovaška zbornica otvori v Zürichu že stalno skladišče za vzorce. Pozneje nameravajo prirediti v Pragi pod pokroviteljstvom švicarskega konzula Deteinerja tudi stalno švicarsko skladišče za vzorce. S tema priredbama hočejo pospeševati medsebojne kupčijske stike. Vedno dobro orientirani, so Čehi poskrbeli brez fatalističnega odlaganja za tesno, na zastopstvu slonečo gospodarsko zvezo s Švico, ki je posebne važnosti tudi po vojni zlasti za finančne zadeve in denarstvo.

Na Dunaju se trudijo na vse mogoče načine dopovedati, da je tečaj češke krone le umeten. Naši gospodarski avstriakanti, ki si sploh kupčije brez odvisnosti od Dunaja še misliti ne morejo, radi širijo to dunajsko-židovsko naziranje. Te ljudi preorientirati ni tako lahko tudi sedaj, ko se je preobrnil zanje cel svet. Ali je kurz češkega denarja na švicarskih borzah res le samo umeten, vidijo v Jugoslaviji in na Dunaju vsi tisti, ki morajo opravljati plačila v češkem novcu. Praksa jih uči, odnosno tepe, ker mi žal še nimamo za svoj novec takega "umetnega" kurza na nevtralnih borzah.

SANTAL MIDY
Ozdravi katar mehurja in odstrani vse v 24 urah.
Vsaka pilula nosi ime MIDY
Varujte se ponaredb.
Na prodaj v vseh lekarnah

Vlada postopačev

ČEHO-SLOVAŠKA REPUBLIKA, V KATERI SE PREISKUŠA SOCIJALISTIČNE TEORIJE, JE IZROČENA STRADANJU IN INDUSTRIJALNEMU POLOMU VSLED ZMANJŠANE PŘODUKCIJE. — POROČILO AMERIŠKEGA ČEHA, KI SE JE MUDIL V STARI DOMOVINI.

Socijalistične principe v mirnem delovanju je lahko opaziti v Čeho-Slovaški. Delovanje teh principijev znači glasno govorenje in splošno postopanje, povečano govirništvo in zmanjšana produkcija vseh življeneskih potrebščin. Tako pravi Charles Ort, Čeho-Slovak, ki se je ravnokar vrnil v New York po obisku v svoji domači deželi.

Oče Orta, ki je bil preje velemlinar, se nahaja v težkočah s socijalističnimi diktatorji na Čeho-Slovaškem in vsled tega lahko domnevamo, da se ozira njegov sin z nedopadanjem na njih režim. Njegovo poročilo pa je potrjeno v marsikaterem oziru. To je zanimiv komentar z ozirom na socijalitične realnosti proti socijalističnim utopijam ter živa slika, kaj se zgodi, če se prebivalstvo izogiba dela. —

Soglasno z Ortom so razmere v njegovi domači deželi slične onim v Rusiji z izjemo dejstva, da ni nobenega dejanskega vojevanja. Radikalni elementi imajo vso moč v rokah in dežela gre skozi dobo ekonomske zadrege, ki bo mogoče dovedla do poloma.

— Celi obžalovanja vredni položaj, — pravi on, — se vrti krog živilskega položaja. Rdeči imajo kontrolo v rokah ter dele z radodarno roko živila vsem onim, ki morejo dokazati, da so člani delavskih unij ali socijalno-demokratične stranke. Industrija in produkcija stojita. Socijalistično časopisje pozivlja narod, naj se zavzame za njih principije in zaloge živil in oblek izginjajo, ne da bi bilo kaj upanja, da se jih v kratkem zopet napolni. Besede, ki jih največkrat slišati po cestah mesta, so "socijalizacija dežele". To je v resnici ono, kar se godi. Socijalizacija dežele kot obstaja danes, a brez misli na polom, ki bo mogoče prišel že jutri.

Te razmere se lahko smatra za naravno posledico metod, katerih se je posluževala avstrijska vlada, ki je bila strmoglavljena dne 28. oktobra 1918, nekako dva tedna predno je bilo sklenjeno premirje. Ko je bila Avstrija v vojni z zavezniki, je prisilila ozemlja, znana sedaj kot Čeho-Slovaška, da so dajala vse svoje živilske produkte centralni vladi, ki je te produkte nato porazdelila po različnih provincah. Ker je sledila tej dobi kontroliranja živil lakota, je pričel narod gromaditi svoje produkte ter napačno ugotavljati množino svojih pridelkov. Privatne zaloge pšenice se je zmlelo na skrivnem ter prodalo zunaj ležeči mokrajem dežel. Iste metode barantanja pod roko se je uveljavilo tudi glede vseh drugih živil.

— Mesta so bila seveda na najslabšem tekom te dobe. Od avstrijske vlade so dobivala gotovo množino živil ter niso mogla dobiti prav nič več. Kmečki okraji pa so lahko povečali množino živil, ki jim je bila nakazana od vlade. Posledica tega je bila, da se je razvil sistem trgovine, ki je vodila z dežele v mesta. Kmetje in mlinarji so imeli žita in boke, katero so skrili pred vlado. Prebivalstvo v mestih pa je vedelo, da je najti na deželi dosti živil. Ker je bilo lačno, je bilo tudi pripravljeno plačati za ta živila cene, ki so bile večje kot one, določene od vlade. Oblasti so vedele za to tajno trgovino, a so občutile lakoto prav tako kot ostalo prebivalstvo ter vsled tega zamižale z obema očesoma.

Položaj je bil vsled tega naslednji:

Radi izstradalne vojne, katero je vojevala avstrijska vlada proti narodu v sedanjem čehoslovaškem ozemlju, je kmečko prebivalstvo obdržalo ter gromadilo živila, katera je potem prodajalo mestnemu prebivalstvu za visoke cene.

Dočim se je vršilo vse to, je vzdrževala Avstrija municijske tvornice v teh provincah. Kmalu nato je bil uveljavljen nov program kontroliranja živil in posledica tega je bila, da je pričela padati produkcija v teh napravah. Preiskava glede vzroka tega nazadovanja v produkciji je pokazala, da je bila množina hrane, prideljena kantinam, ki so hranile municijske delavce, nezadostna, da bi ohranile delavce v zdravem stanju. Ljudje so bili slabo prehranjeni in vsled tega so pešali njih moči. Za te ljudi je bilo fizično nemogoče delati z običajno naglico. Obrnili so pozornost takratnega avstrijskega ministra Hoeferja na to dejstvo in z dovoljenjem cesarja Karola je dal Hoefer ustmeno dovoljene municijskim oblastim, da smejo nakupiti toliko hrane kot jo je treba, da se vzdrži produkcijo municije na višku. Določen je bil poseben sklad, da se pokrije z njim diferenco v cenah.

S tem je bilo dano novo bodrilo za višanje ali navijanje cen. Prodajalci v tej stroki so se hitro poslužili prilike. S tem pa si niso le zagotovili vladno protekcijo za veriženje, s katerim so bili zaposleni, temveč so tudi dobili od avstrijske vlade velike svote denarja, katerega bi se lahko uporabilo v boljše svrhe. Moj oče, ki je bil velemlinar, se je nahajal v skupini mož, ki so prodajali svoje produkte pod temi pogoji. Tako je naprimer dobavljal skoro vso moko za Mannesesman jeklarske naprave. Razventega pa je bil upliven voditelj v stranki intelektualcev.

V oktobru leta 1918 je prišla revolucija, vsled katere so bile pretrgane vse vezi z Avstrijo. Narod, izstradan, zatiran in tepen, je končno vstal v revolti, ki je bila uspešna Nova vlada je bila sestavljena iz članov treh političnih strank, intelektualcev, agrarcev in socijalistov. Kontrolo živil se je stavilo v roke ministrstva, sestavljenega iz članov socijalistične stranke.

— V namenu, da zavarujejo svoje lastne interese ter kujejo kapital iz položaja, ki je pretil z njih strmoglavljenjem, so socijalistični člani živilskega ministrstva izdali proklamacijo, v kateri se je glasilo, da je pripisovati pomanjkanje hrane izključno profitirstvu čeških farmerjev in da bo toliko časa, dokler bodo smeli kmetje držati svoja zemljišča ter nadaljevati s svojo privatno kupčijo s trgovci v mestu, delavsko prebivalstvo stradalo. Posledica tega razpoloženja, katero je širilo socijalistično časopisje po celi deželi, je bila, da sta bili intelektualna in agrarska stranka diskreditirani. V maju 1919 se je završila na Čeho-Slovaškem druga revolucija. Koalicijska vlada je bila strmoglavljena, intelektualna stranka je bila popolnoma diskreditirana, agrarska deloma, dočim je prišla socijalistična stranka iz revolucije kotzmagovalka.

Proletarijat je vladal neomejeno. Eden prvih korakov nove vlade pod vodstvom Tizarja, je bil, da se je konfiseiralo lastnino vseh onih, ki so bili spoznani krivim, da so prodajali živila izven vladne kontrole. Moj oče je bil proglašen glavnim krivcem. Precej opravka je imelo pri tem tudi njegovo politično prepričanje. Vzeli so mu posestvo ter bo moral celo v ječo za dolgo vrsto let, če ne bo višje sodišče pojasnilo socijalistom, da so bile njegove transakcije pod avstrijskim režimom posvečene predvsem interesom Čehov.

Takoj po prvi revoluciji na Čeho-Slovaškem je sprejela nova vlada postavo za splošni osemurni delavnik. Resnica pa je, da nikdo ne dela več kot pet ur na dan. Uspešnost delavcev ali temelj produkcije znaša le 25 do 50 normalne produkcije. Razventega pa predstavlja število onih, ki delajo ali hočejo delati, le majhen odstotek prejšnega industrijalnega prebivalstva.

— Socijalistični listi, katerih je vedno več, širijo nemir in radikalizem. Vsepovsod je zapaziti nezaposlenost, ne raditega, ker ni dela, temveč raditega, ker je delavec v svoji novi prostosti sklenil, da se ne izplača delati. Vlada ima poseben sklad za nezaposlene, ki daje vsem nezaposlenim dnevnih dvanajst kron. To je zadosti, da ostanejo pri življenju in da so zgovorni. Nekateri povečajo to vladno podporo s tem, da hodijo na deželo ter kupujejo od farmerjev živila, katera prodajajo potem za dosti višje cene mestnemu prebivalstvu.

— Prva stvar, katero opazi človek, ko pride v to izpremenjeno deželo, je neprestano govoričenje, govoričenje in govoričenje, ki se vrši in neuspešnost onih, ki vedno brusijo svoje jezike. Industrija vsake vrste počiva. Tudi trgovina in poljedelstvo počivata. Prav nič se ne zgodi kot to, da postajajo razmere vsaki dan slabše. Ko postajajo take razmere slabše, kriči socijalistično časopisje vsaki dan bolj hrupno ter zmerja konservativni element. Ljudje postajajo vedno bolj ogorčeni nad krivicami, o katerih jim pripovedujejo socijalisti, da jih morajo trpeti in vedno bolj drzni v napadih na privatno lastnino.

— Oni, ki hočejo delati, delajop od vodstvom številnih delavskih organizacij, ki kontrolirajo vse industrije pod vrhovnim nadzorstvom socijalistične vlade. Te organizacije smatrajo za zločin, če dela kak človek več kot osem ur na dan ali če producira več kot je določeno po pravilir unije. Delavec je odpuščen če skuša povečati svoj dnevni zaslužek s tem, da poveča množino svojega dela. Ugotovljena in postavno določena ni bila le produkcijska množina posameznika, temveč tudi produkcijska množina posameznih tvornic. Kjer je oprema tvornice večja kot pa je potrebno za produkcijo, določeno od delavskih svetov, uničujejo delavci nepotrebne in nerabljene stroje.

Železnice obstajajo iz materijala starega avstrijskega režima. Sedaj so last socijalistične vlade ter nujno potrebujejo poprave. Izza konca vojne ni bila zgrajena niti ena lokomotiva Ničesar sploh se ni zgradilo izza konca vojne. Ničesar običajnega ni, če odide vlak na enodnevno vožnjo in če se ustavi sredi poti radi pomanjkanja kuriva ali raditega, ker se je potrla lokomotiva. Nobenega potovanja ne more človek vprizoriti z gotovostjo, da bo dospel v določenem času na določeno mesto.

— Armada je na sličen način demoralizirana. Razmere med četami so prav posebne. Obstajata namreč dve stranki. Prva obstaja iz vseh, ki so stari legijonarji, ki so se borili na strani zaveznikov v Franciji in Italiji in druga iz prejšnih avstrijskih vojakov, ki so se borili na strani centralnih zaveznikov. Legijonarji so se vrnili v domačo deželo, prepojeni z duhom idealizma in demokracije, ki jih je napotil, da so prijeli za orožje v boju proti dednemu sovražniku. Avstrijski vojaki pa so se na drugi strani vrnili iz Rusije in drugod kot izraziti in čisti boljševiki, ki nočejo priznati nikake kontrole.

Izprva je izgledalo kot da bo obstajala za vedno ločitev med obema strankama. Konservativni element je čutil, da se bo moral obrniti na legijonarje, če bi prišle svari do svojega viška. Zgodilo pa se jen aslednje: socijalistična vlada, ki je vedela, kaj se godi v armadi, je stavila legijonarske častnike na čelo prejšnim avstrijskim vojakom. Slednji niso hoteli sprejemati povelj ali se pokoriti tem častnikom. Ker slednji niso mogli kontrolirati vojakov in ker niso mogli dobiti hrane, dokler niso bili člani kake socijalistične organizacije, so postali številni ti legijonarski častniki in vojaki demoralizirani ter stopili v vrste hoslovaškega proletarijata.

— Armade kot celote ni mogoče smatrati za inštrument, ki bi na sprotoval radikalnim elementom, ki divjajo po celi deželi. Najti je nekaj armadnih organizacij, ki so ostale zveste idealom, za katere so se borile, a te organizacije so maloštevilne ter razpršene po celi deželi. Boljševiška Čeho-Slovaška se poslužuje istih metod, katere se je tako stro obsojalo pod avstrijskim režimom. Ločuje namreč in deli konservativne skupine tako, da se ne morejo združiti v skupni stvari proti skupnemu sovražniku.

— Vprašate, kaj dela predsednik Masaryk vspričo teh razmer? Masaryk je fin in pri narodu priljubljen človek, a je brez moči v kolikor pride vpoštev kontrola nad položajem. Njegove roke so zvezali socijalistični ministri in parlament. Ob prvi obletnici revolucije, dne 28 oktobra preteklega leta, je imel nagovor, v katerem je pozval narod, naj se vrne k svojim plugom in svojim strojem ter se loti dela rekonštrukcije vlade na zdravi in ekonomski podlagi.

— Položaj bo prišel do svojega viška v tekoči spomladi, ko se bodo vršile volitve Konservativno časopisje stori vse, kar je v njegovi moči, da prebudi narod k zavesti, da je treba obuditi k novemu življenju industrijo dežele. Narod pa ne čita konservativnih listov.

— Socijalistični organi, ki se zavedajo dejstva, da narod kot tak ni zadovoljen, da je slabo prehranjen in oblečen, pozivljajo ljudi, naj izvolijo izključno socijalistično vlado. V sedanjem času je najti v kabinetu in parlamentu večje število članov agrarske stranke. Močna kampanja se je vršila proti izvolitvi zastopnikov te stranke pri prihodnjih volitvar. Agrarska stranka zastopa interese lastnikov zemljišč. Soglasno z ljudskim časopisjem je privatno lastninstvo bajka.

Da pokaže narodu vrednost razredne sile je socijalistična organizacija v trenutku, ko je prevzela kontrolo v deželi, tako organizirala razdelitev živil, da je prišel proletarijat do spoznanja dobrot, ki so posledica vlade rdečih voditeljev. Vsa živila v deželi so pod vladno kontrolo na isti način kot so bila tekom vojnega časa. Mesto avstrijske avtokracije imajo sedaj boljševiško avtokracijo. Najprvi v vrsti pri razdelitvi hrane so delavci, člani zadružnih zvez, člani delavskih organizacij ter člani socijalno-demokratične stranke, ki predstavlja oficijelni radikalni element. Kar preostane, se porazdeli med člane srednjega razreda.

— Zopet in zopet so našli ljudje, da je roka, ki deli hrano med delavce, zelo radodarna, dočim je ona, ki deli živila med meščansko prebivalstvo, zelo stisnjena. Povsem običajno je v sedanjem času, da pridejo člani meščanskega razreda k delavcem ter kupijo od njih živila, ki so preostala delavcem. Nekateri delavci, ki spadajo v razred nezaposlenih ter dobivajo vladno podporo, so se poslužili prilik tega položaja ter porabijo svoj čas za to, da kupujejo živila za nizko ceno ter jih prodajajo članom srednjih razredov za dosti višjo ceno.

Vsa trgovina z drugimi deželami je dejanski ustavljena. Rafiniranje sladkorja in izdelovanje stekla sta bili preje glavni industriji Čeho-Slovaške. Danes pa gre le malo tozadevnih produktov v inozemstvo. Kadar pa gredo, se vrši kupčija na temelju barantanja. Sladkor se naprimer pošilja na Holandsko v zameno za sir. — Denar se rabi le v notranjosti dežele. Po prvi revoluciji je Kramarzova vlada, v namenu, da napravi razliko med čehoslovaškim denarjem in avstrijskim, žigosala ves denar, ki je bil v prometu. V namtnu, da se izboljša valuto ter pospeši trgovino z inozemstvom, se je potegnilo polovico denarja iz cirkulacije. V onem času je bil ameriški dolar vreden 22 čeških kron. Pod socijalističnim režimom pa je vreden dolar celih 52 čeških kron.

Amerikanci, ki pridejo v Čeho-Slovaško, najdejo, da je mogoče tam zelo poceni živeti. En dolar, izmenjam v češki denar, bo zadostoval za dva dni. Ko sem prišel v Prago, sem našel, da dobim lahko obilo dobre hrane v restavracijah. To si moremo pojasniti z dejstvom, da kupujejo gostilničarji poleg vladno dovoljenega jim deleža še dodatne zaloge za višje cene.

Družabno življenje v Pragi je mrtvo. Kljub dejstvu, da je več ljudi na cestah, vlada vendar velik molk. Človeku se zdi kot da vsakdo pričakuje, da se bo nekaj zgodilo. Delavci se zbirajo v grupah ter govore neprestano o socijalizaciji dežele. Srednji razredi jih opazujejo ter govore o potrebi, da se stori nekaj, da bodo prišle stvari zopet v stari tir.

— Nikdo pa ne stori ničesar. Vse je prepojeno s čutom brezupnosti in apatije. Nikdo nima nobene inicijative in vsakdo se je odvadil započeti s kako novo stvarjo.

Tekom vojne je vzela avstrijska vlada v svoje roke vajeti industrije. Čeprav je bila ta kontrola škodljiva, je vendar vzdržala pri življenju industrijo dežele. Edina stvar, ki jo je storila, je bila, da je uničila industrije. Danes ne more nikdo započeti z novim industrijalnim podjetjem, če nima za to dovoljenja vlade Ker pa so težkoče pri pridobitvi takega dovoljenja velike in skoro nepremostljive, ne misli nikdo na to, da bi se lotil novega industrijalnega podjetja. Grozoto položaja je mogoče najboljše spoznati, če se vzame vpoštev, da sta pred vojno prihajali dve tretini industrijalnega bogastva Avstrije iz ozemlja, ki je znano sedaj kot Čeho-Slovaška.

— Le en upapoln izgled je v celem tem položaju. Letina preteklega leta je bila največja, kar jih je imela dežela v teku zadnjih petnajstih let. Od teh pridelkov živi sedaj dežela. Letina zadnjega leta, 1919, pa je bila kaj slaba, kar je pripisovati določbam, tikajočim se delavnih ur in pogojev. Ko bo pošel pridelek zadnjega leta, bo morala dežela stradati. Čeprav je neusmiljeno rečeno, je vendar ni stvari, ki bo preje spravila ljudi k pameti kot bo ravno lakota.

Čeho-Slovaška ne more obstajati brez trgovskih odnošajev z drugimi deželami. Ne more vzdržati same sebe kot naprimer Rusija. V sedanjem času je ni skoro nobene stvari, katero bi mogal ta dežela nuditi kakemu drugemu narodu, ki bi hotel tržiti z njo. Čeho-Slovaška gre skozi moro rdečega terorja, ki je tem bolj strašen, ker je prišel tako zavratno in skrivoma. Svet v splošnem ve, kaj se godi v Rusiji, kajti tam je najti elemente, ki se bore proti boljševizmu. Svet pa v splošnem pa ne ve za stvari, ki se dogajajo v Čeho-Slovaški. Srednji razredi so zvezani na rokah in nogah in armade so ali radikalne ali pa tako razpršene po celem ozemlju, da ne morejo storiti ničesar. Obzorje se bo mogoče sčasoma izčistilo, a v sedanjem času gre ta nova dežela skozi krizo, ki vsebuje le malo upanja za bodoče moč in bodoče blagostanje.

V Woods gledališču v Čikagi so sedaj, ko ženske skoraj splošno kade, napravili posebno kadilnico zanje.

Raznoterosti

D'Annunzijeva grobnica.

Še je živ "nebeški" D'Annunzio in še vedno straši ob Adriji. Grobnico pa že ima in sicer tudi ob Adriji na laški obali na krasni višini s sijajnim razgledom po morju. Sam si je zbral pred leti že lep prostor za svoj grob. Tam bo sanjal o Reki in Adriji, po kateri bodo pluli slovanski brodovi.

Ludendorff na berlinski univerzi.

Berlinsko visokošolsko dijaštvo, ki je po večini s profesorji vred narodnega mišljenja, je bilo povabilo Ludendorffa, da bi govoril v veliki avli na univerzi. Ludendorff se je vabilu odzval. Najprej je govoril rektor vseučilišča, ki je, kažoč na sliko v avli, predstavljajočo Fichteja, ko govori nemškemu narodu, primerjal sestanek takratnemu narodnemu gibanju. — Drugi govornik, tajni svetnik Seeberg, je rekel: "Nam ni mogoče pozabiti, da smo bili mogočna država!" Govoril je o nemški mladini, ki je bila močna, verna in heroična. Premagal jo je hladen razsodek sovražnikov. Mladini je polagal na srce program: domovina, kultura, idealizem. Proč z internacijonalo, takozvano civilizacijo in materijalizmom. — Končno je prevzel besedo Ludendorff, burno aklamiran, da vsled ganutja dolgo časa ni mogel priti do besede. Omenjal je, da je bil vojak od 12. leta naprej in priporočal mladini vojaško prusko disciplino: natančno izpolnjevanje dolžnosti, zvestobo domovini, pogum in poslušnost predpostavljenih. Povabil je končno mladino na prisego "pri Bogu, pri naših mrtvih in naših sinovih, da se posveti samo nemški stvari.

Iz spominov grofa Bobrinskega.

Znani grof Bobrinski piše spomine. O carju Nikolaju II. pripoveduje, kako je vedno sovražil Nemce. Za časa manevrov okoli Narve je kot prestolonaslednik z največjo nevoljo oblekel nemško uniformo in šel do cesarja Viljema, ko je prispel tja. Leta 1908. za časa aneksijske krize je vzkliknil: Kako radi bi pomagali Srbom v Bosni in Hercegovini, ali, žal, sedaj je nam to nemogoče, ker še trpimo vsled japonske vojne. Leta 1914. je z veliko ljubeznijo govoril o Srbiji in njenem težkem položaju. — O Razputinu in njegovem vplivu na ruskem dvoru piše obširno. Rasputin je bil človek ostrega uma, izrednih sposobnosti in z neko nepojasnjeno notranjo silo je vladal nad tujo dušo. Leta 1915. je bil pozvan Rasputin v hišo na železniški progi na carskoselskem potu, kjer je leala nezavestna in težko poškodovana Ana Virubova, žrtev železniške nesreče. Car in carica sta bila navzoča. Rasputin je nekaj časa gledal Virubovo, potem pa vzkliknil: Ana, odpri oči! In odprla jih je. Umevno, da je to silno učinkovalo na vse navzoče.

Amerikanci nameravajo zgraditi v srcu mesta Londona krasno palačo, ki bo nosila ime Bush Terminal Building. Na levi je staroslavna cerkev St. Mary-le-Strand.

Madžarska propaganda

V Bratislavi 1. jan.

I.

Madžari se z vsemi silami prizadevajo obnoviti celokupnost bivše ogrske države. To prizadevanje je naperjeno sicer tudi proti Jugoslaviji in Rumuniji, toda glavno pa je namejerno Čeho-Slovaški. Zopetna pridobitev Slovaškega bi naj jim služila v bojih za nadaljno ozemlje. Madžarski vspored se navdušuje nad spomini letošnjih pomladanskih uspehov in se je razširil pod sedanjo vlado v velikanskem obsegu. Posebno zdaj, na predvečer pred mirovnim posvetovanjem z Madžari se trudijo z vsemi sredstvi, da bi ga nesničili in pripravili napad na Slovaško. V madžarskih merodapnih krogih še ni določen čas, kdaj naj se napade. Friedrichova skupina se prizadeva za takojšen napad. Horthyjeva skupina meni, da je treba najmanj leto priprave, dočim so ostali merojalni krogi prepričani, da bo po kakih 5 letih mogoče s popolnoma sigurnim uspehom napasti češkoslovaško republiko. V bistvu pa računaju vse osebe in skupine z napadom in ga pripravijajo. Eno med sredstev, ki jih uporabljajo, je, da zadržujejo transporte naših ujetnikov, ki so državljani naše republike in se vračajo iz Italije, in agitirajo med njimi s tem, da širijo med njimi lažnjive vesti o zatiranju njihovih rodbin. Na ta način jih skušajo pregovoriti, da bi vstopili v madžarsko vojsko ali pa v posebne "narodnostne" legije.

Najvažnejše sredstvo za pripravo napada pa je madžarska propagangda, ta ima dvojni značaj, klerikalni in boljševiški, in dvojno smer. Pred vsem se prizadevajo pridobiti zase javno mnenje ententnih državnikov in držav in v ta namen širijo lažnjive vesti po nemškem in ententnem časopisju. V spominu je še dosiej netajena vest, ki jo je prinesla "Arbeiter Zeitung" dne 25. listopada, da se nahaja v zapisniku madžarskega najvišjega računskega urada postojanka treh miljonov kron, namenjene za pridobitev dunajskega in inozemskega tiska. V inozemstvo pošiljajo posameznike, ki delujejo v smislu madžarskih prizadevanj in ravno tako od madžarske vlade plačane agente. Po vseh glavnih mestih ententne razpošiljajo madžarske in madžaronske misije, ki agitirajo proti čeho-slovaški republiki (Dvoresak) in so podpirane na vse pretege od madžarskega plemstva, ki izrablja v te svrhe svoje znatne osebne zveze v ententnih deželah.

Tudi ententne misije preplavljajo od madžarske vlade plačani agenti (dr. Bulissa) in znjimi sodelujoči odpadniki (dr. Jehlieska) s spomenicami in celo mirovni konferenci so pošiljali ljudje, ki so se neopravičeno izdajali za zastopnike Slovakov, popolnoma lažnjive spomenice, v katerih so se čisto krivo opisovale razmere na Slovaškem in med Čehi in Slovaki. Najbolj pa obrača madžarska propaganda svojo pozornost Slovaškemu.

Posrečilo se je češkim uradom odkriti vsa dejstva o madžarskih načrtih, njihovih namenih in tudi način delovanja in organizacijo cele propagande in sicer ravno tako v njenem središču v Budapešti kakor tudi v njenih tajnih središčih na Slovaškem. Cela propaganda je osredotočena v Budapešti, Szabo Jozsef ulica 25, v "Orient Irodalmi Intezet (Orientalski slovstveni zavod); vodi jo Viljem Claire, predsednik gornjeogrskega izobraževalnega zavoda (znane Femke). Agitatičnemu in poizvedovalnemu oddelku načeluje Iv. Folkman, nadporočnik Horthyjeve vojne. Razun teh dveh delujejo še v centrali Racz, Gaspar, Letkovezky, Cseseotka, Vago itd.

Centrali so priklopljene pomožne organizacije, v prvi vrsti liga "Magyar Orsag teruletet vedó egesuelet". (Društvo za ohrano ozemelj madžarske države).

Liga izdaje tudi časopise, da slepi javnost, kakor "Trnavske noviny", 'Slovensy Narod' (Slovaški Narod), ki se jih tiska v ogromnih iztisih in so namenjene za razširjanje po Slovaškem. Imenoma jih izdaje Hude v resnici pa jih urejajo Maksimiljan Strobl, dr. Gerö in Karel Csescotka.

II.

Druga pomožna organizacija vakov.

Agitačna in vohunska dela so organizirana po okrajih. Doslej je bilo organizirano 53 okrajev in v te poslane 5640 agitatorjev. To uradništvo je zapriseženo in bogato plačano. Zanesljivost, ki se priglašajo za to službo, preiskuje Claire, sprejetim pa daje navodila Folkman. Poročila, ki jih dopošiljajo člani te organizacije, se zaznamujejo v centrali v posebni knjigi, ki jo vodi Folkman, s šifro dopisnika. Delo okrajnih organizacij ima tri cilje; organizačni, agitatični in vohunski. Trudijo se pridobivati in organizirati nove pristaše, razširjati letake in brošure, v katerih se propagira načrt obnovitve madžarske celokupnosti, in zbirati politične in vojaške tajnosti. Pravi katekizem te propagande je pisan načrt delovanja, ki se prečita vsakemu novemu članu in obsega med drugim navodila, kako se ima delovati, kakšne vesti poročati in kakšne neresničnosti širiti. Agitator je vezan s pogodbo, v kateri se pismeno zavezuje, da bo pošteno vršil svojo nalogo, da ne bo ničesar izdal, da se ima postopati z njim v slučaju izdajstva po madžarskem kazenskem zakonu o izdaji in da se zaveda, da bo umorjen, ako zagreši izdajstvo na tujem ozemlju. Agitator se mora nadalje zavezati, da ne bo z nikomur govoril o tajnih akcijah in o organizačnih stvareh, da ne bo obiskaval zabavišč, da se ne bo opijanil in ne bo povedal sorodnikom in rodbini, da je v poizvedovalni in vohunski službi.

Omenjeni program obsega dalje poučilo za agitatorje, kako naj se letaki vtihotapljajo. Priporoča se prepeljavati jih na vozovih s senom ali slamo, prenašati jih v nahrbtniku čez gore, ki niso zastražene s češkoslovaškim vojaštvom, oddajati jih ljudem, ki bi jih razširili med svojimi znanci in sorodniki, razmetavali jih ponoči ali pa polagali v klopeh po cerkvah. Veliko poučila je posvečeno, kako naj se širijo vesti po agitatorjih med češkoslovaškim ljudstvom. Agituje naj se v tem smislu, da hočejo Čehi jemati Slovakom svobodo, materinščino in vero in da so sovražniki Slovaškega in da samo Madžari kot svojim bratom lahko pripomorejo Slovakom k avtonomiji v okvirju ogrske države in da so Madžari pripravljeni prepustiti Slovakom celo del mesta Budapešte kot prestolnega mesta; istočasno naj se proglaša državnopravno stanje in meje samo za začasne in lahko izpremenljive, ako bodo Slovaki zahtevali zase pravico samoodločbe. Nadalje naj se širi vesti, da je češki denar brez vrednosti kakor je bil boljševiški beli denar, da so od Čehov izdani kolki ponarejeni, da bi se osiromašilo Slovake, da Čehi nasilno rekrutirajo Slovake in jih vlačijo na Češko itd. Za prvega voditelja Slovakov naj se proglaša Hlinko, dr. Jehliesko, Dvoresaka, glavnega pa dr. Karla Bulisso; pri tem pa se seveda ne sme povedati, da so ti ljudje v ozekm stiku z madžarsko vlado in plačani od nje.

Končno naj se razširja vest, da bo prišlo na Češkem do boljševizma, da bo ententa, ki je že spoznala Čehe, ustavila ves dovoz v republiko in da ne bo Čeho-Slovaška republika razpadla in bo razdeljena med druge države. V celoti se lahko reče: ni je lažnjive vesti, ni nepoštenega dejanja, h katerim bi se ne ponižala madžarska vlada ali omenjene od nje vzdrževalne organizacije, samo da bi dosegla nezadovoljnost in ne mire na Slovaškem. I vtihotapljanje ponarejenega denarja i pošiljanje znanih hudodelcev na Slovaško, vse ji je prav, samo da bi dosegla potrebno pravo za madžarsko državo. Češkoslovaški vladi so znane vse podrobnosti navedenih tajnih delovanj in drugih podobnih mahinacij, jih skrbno zasleduje in je pripravljena in odločena preprečiti jih brezobzirno z vsemi sredstvi.

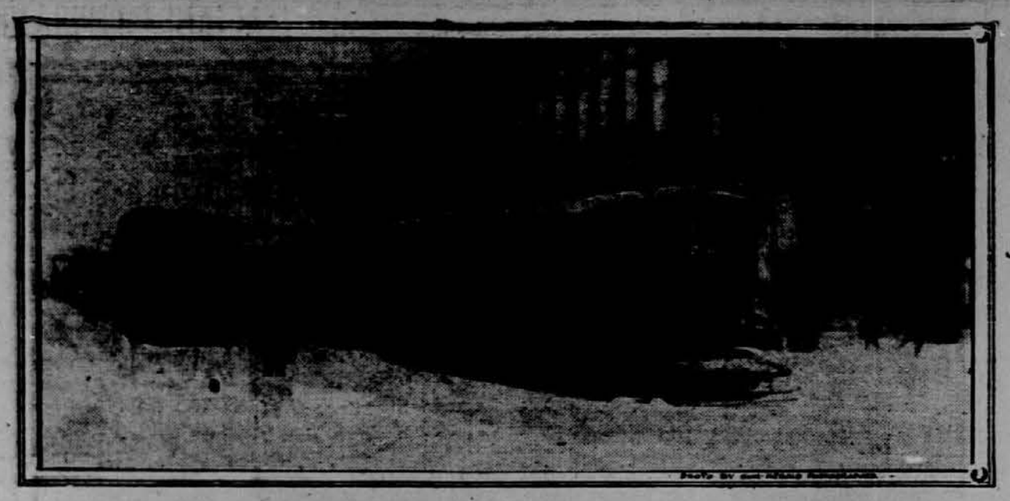

VELIKI SNEŽNI ZAMETI V NEW YORKU.

Iz Urada Glavnega Tajnika J. P. Z.

ZVEZE JUGOSLOVANSKIH PEVSKIH DRUŠTEV V AMERIKI.

Johnstown, Pa.

Odkar se je svet pomiril in odkar so se naše mlade pevske moči zopet vrnile s front, se je začela naša PEVSKA ZVEZA zopet oživljati in dvigati ter se dvignila na isto stališče kot je bila pred vojno.

Duh napredka je zopet zavel pri naši ZVEZI in ideja, za katero je naša pesem klicala že stoletja, je oživotvorjena. Sen težke noči je prenehal in zora novih dni se je pojavila.

Z vstvarjenjem naše jugoslovanske ideje ni še izgotovljeno delo naše pesmi. Sedaj je doba preporoda naše pesmi, doba, da se naša pesem povzdigne in da zavzame mesto med drugimi naprednimi narodi.

To je cilj naše PEVSKE ZVEZE. Združeni in močni hočemo pokazati svetu, da imamo Jugoslovani pesem, na katero smo ponosni in katera je vredna, da jo pripozna glasbeni svet.

Da hoče ZVEZA to leto napredovati, je razumljivo; ampak le s pomočjo poedinih pevskih društev. Svest sem si, da društva, katera so nekdaj pripadala ZVEZI, se bodo zopet odzvala in se priklopila ZVEZI, da se ista zopet ojači. Pokazati moramo z združenimi močmi, da bo bodoči koncert v Youngstownu, Ohio, eden najboljših in največjih, odkar obstoji ZVEZA JUGOSLOV. PEVSKIH DRUŠTEV V AMERIKI.

Torej, pevke in pevci, na plan, da pokažemo svetu, da imamo Jugoslovani tudi svoje pesmi, katere so ene najlepših in da nas bodo poznali tudi drugi narodi kot izobražen narod!

* * *

Vsem pevskim društvom naše ZVEZE se naznanja, da se je pričel pobirati polletni asesment za leti 1919 in 1920.

Vsa vplačila naj se pošiljajo na Mrs. Zofka Birk, 6006 St. Clair Avenue, Cleveland, Ohio.

Pevska društva, katera še niso v ZVEZI in se žele priklopiti, naj se obrnejo za vsa pojasnila name, da jim omogočim pristop v našo ZVEZO.

Vsa pevska društva se opozarjajo, da plačajo asesment najkasneje do 31. marca t. l. in mi tako omogočijo, da dobim v pravem času vse partiture onih pesmi, katere se bodo pele na koncertu v Youngstownu, Ohio.

JOSIP DUPIN,
glavni tajnik Zveze J. P. D.
815 Bradley Alley,
Johnstown, Pa.

— Zdravnik —
DR. MILAN MILOJEVIČ
417 Wood St.
PITTSBURGH, PA.
— Telefon Court 3510 —

ROJAKI, NAROČAJTE SE NA "GLAS NARODA", NAJVEČJI SLOVENSKI DNEVNIK V ZDR. DRŽAVAH.

Friderik Adler Trockemu

V zadnji številki "Kampfa" priobčuje Friderik Adler odprto pismo Trockemu. V pismu se peča z znanim predlogom Trockega, in se Adlerju vzame častno članstvo kongresa ruskih sovjetov. — Trocki je namreč predlagal kongresu ruskih sovjetov, naj se Adlerju vzame častno članstvo, ker je izdal socijalistično revolucijo. Adler sedaj odgovorja, da mu ni bilo niti znano, da je bil kdaj imenovan za častnega člana ruskega sovjeta in da je to ravno dokaz, kako malo vemo mi o Rusiji.. Ravno tako malo pa vedo ruski boljševiki o razmerah v Avstriji, vsled česar je napačno, da Trocki obsodi delovanje avstrijske socijalne demokracije, ko o njenem delu ni dovolj poučen. Naj se peča z ustanovitvijo komunistične stranke v Avstrije, ki je hotela pomesti s socijalno demokracijo, ter razkriva, da so denarna sredstva z anovo stranko poslali boljševiki iz Rusije. Nato piše: "Toda ob času prevrata v novembru 1918 ste menili, da morate poseči v delavsko gibanje v Avstriji. Poslali ste nam denar. Proti temu ne morem ugovarjati. Tu mi smo pošiljali, da podkrepimo mednarodno solidarnost svojim skromnim sredstvom primerne podpore bratskim strankam v inozemstvo, kolikorkrat smo mogli. Toda v tem slučaju je bilo to vendar le nekaj drugega. Ni bila nikaka stranka, ki je iskala denarja, marveč za ta denar ste iskali stranko. Škoda, da z denarjem niste mogli poslati tudi malce politične pameti. Tako je nastala ona vrsta političnih napak, ki jo označujemo kot delovanje komunistične stranke v Avstriji. Od početka mi je bilo jasno, da se bo na tem gospodarskem temelju — za ruski in pozneje ogrski denar namreč — našla stranka, da mora vsled vašega vmešavannja v našem delavskem gibanju nujno nastati razkol. Toda tega razvoja jaz nikdar nisem pospeševal, ker sem ga po svoji najboljši vesti in prepričanju smatral za nesrečo proletarskega gibanja.

Strah je hujši kot pa influenca sama!

Ne razburjajte se! Strah pomaga epedimiji ter zahteva več žrtev kot pa influenca sama. Odženite ta nepotrebni strah, ki uničuje vašo odporno moč. Vzemite Trinerjevo Ameriško Eliksir Grenko Vino, najbolj zanesljivo sredstvo, da drži drobovje odprto. Vsi izvedenci soglašajo v tem, da zgradi odpravljenje nepotrebnih snovi iz dobroja ter znižanje krajevnega zaprtjo odporno moč ter poveča splošno vitalnost telesa Trinerjevo zdravilo izčistiti drobovje ter ga ohrani čisto ter ojači celi sistem. Zavrnite ponaredbe ter sprejmite vedno le Trinerjevo Ameriški Eliksir Grenko Vino. Vaš prodajalec zdravil ima v zalogi tudi nasledne sredstva: — Trinerjeva Angelica Grenko Toniko, katero se priporoča po napadih mrzlice; Trinerjevga miritelja kašlja, ki predstavlja uspešno sredstvo proti kašlju in Trinerjev Antiputrin, izvrstno grgralno sredstvo in tuš za nos (razredčenje tuša za nos je en del Antiputrina na štiri dele mlačne vode). Joseph Triner Company, 1333—43 S. Ashland Ave., Chicago, Ill.

(Adv.)

Meje med Grško in Jugoslavijo

Na vprašanje nekega poslanca v grški zborniei, ali je Grška zahtevala na mirovni konferenci Strumnico, in zakaj je bila strumiška dolina prisojena Srbiji, četudi ne živi tam niti en Srb, je odgovoril Venizelos: V zmislu pogodbe med Grčijo in Srbijo leta 1913 je pripadla Strumica Srbiji. Leta 1915, ko je Bolgarija mobilizirala, sem se obrnil na Pašiča z vprašaijem, ali bi bila Srbija, če se vse njene aspiracije izpolnijo, pripravljena, spremeniti pogodbo iz leta 1913. Pašič je odgovoril, da bi Srbija bila pripravljena na to žrtev, če Grška ne pozabi na svoje obveznosti. Žalibog smo takrat pustili Srbijo brez pomoči in smo dopustili, da so Bolgari porazili srbsko vojsko. Noben trenutek nismo mogli več misliti na to, da bi zahtevali od Srbije Dojran in Strumico. Na vse zahteve sem odgovoril, da ne smemo zahtevati Strumice, ker spada pod srbsko interesno območje. Venizelos je nadalje izvajal, da so zahtevali Strumico Srbi tako kot Bolgari, on je pa na mirovni konferenci vedno podpiral srbske zahteve. Prepričan je, da je nemogoče, da bi kak grški poslanec obžaloval, da je Strumica, — ko Grčiji ni mogla pripasti — bila prisojena Srbiji. Obenem je Venizelos povdaril, da Grki zunaj državnih mej ne smejo in ne morejo računati na to, da bo Grška vlada v bodočnosti vodila osvojevalno politiko na severnih državnih mejah.

Iščem svojega brata JOŽEFA FRANCEL, doma iz Kaplevega št. 27, pošta Struge, Dobropolje. Zdaj se nahaja nekje v italjanskem ujetništvu. Prosim cenjene rojake, če kdo ve za njega, da mi naznani. — Anthony Francel, 532 South Santa Fé Ave., Pueblo, Colo., U. S. A.

WSS WSS WSS WSS WSS WSS

Najzanimivejše, najcenejše in najbolj popularno čtivo vam je na razpolago.

Slovensko-Amerikanski Koledar je izšel za leto 1920.

Veliko več slik kot prejšnja leta.

Najbolj izbrani članki, opisi, razprave, povesti, šale, zanimivosti.

Stane 40 centov.

Izrežite ta kupon, pridenite za 40 centov štempsov ter pošljite nam.

SLOVENIC PUBLISING CO.,
82 Cortlandt Street,
New York, N. Y.

Tempotom naročam Slovensko-Amerikanski Koledar za leto 1920 ter prilagam za 40 centov štempsov.

Ime .....

Naslov .....

Mesto in država .....

Moj božični večer v ujetništvu

Spisal **Lovro Kuhar.**

Pusta, nepopisno enolična ravnica provincije Poglie se je pogreznila v mrak in brez znaku življenja je utonil v njem naš prostrani ujetniški tabor Casale di Altamura. Tihe in mračne kakor mrtvašnice so se vrstile barake ob ozkih ulicah in prehodih; preko njih se je vil oster kraški veter, ki je prihajal nekje iz brezmejne ravnine in se zopet izgubljal v njo.

Naša baraka je čakala večerje. To je bila dolga, nizka stavba iz betona, brez stropa, z golim ostrešjem. Narejena je bila za 120 ljudi po pravilih haaške konvencije za vojne ujetnike, a nas je bilo v njej preko 300. Raztrgane slamnjače, v katerih je bila slama že zdavnaj zdrobljena v pest prahu in smeti, so bile položene v štirih dolgih vrstah od enega konca do drugega na golih cementnih tleh, in na njih je imelo ležišče 300 ljudi. Tesno je bilo, tako, da si moral ponoči zbuditi soseda in ga prositi, naj dvigne truplo, ako si se hotel obrniti ali preložiti nogo ali roko.

Večerjo smo čakali vedno z nestrpnostjo; bili smo izgladnjeni kot volkovi po zimi; zajutrka ni bilo nikakor, opoldne obično suha slanika in četrt kile kruha za ves dan, zvečer je bila kaka juha z bobom, ki smo jo imenovali "mrtvaška juha", ali juha z rižem. To je bila štiri dni v tednu edina gorka hrana na dan. Ali nocoj ni bila ta nestrpnost med stanovalci barake tako očitna. Drugekrati smo prekinjevaje čakali trenutka, kdaj se prikažejo kuharji s kotli, ter se v gručah gnetli po baraki semintja; nocoj pa je bilo v baraki mirno. Skoraj vsak je bil na svoji slamnjači; nekateri so ležali iztegnjeni na njih, odeti s koci, ter so skušali spavati, drugi so v isti pozieiji zamišljeno strmeli v ostrešje, kjer sta viseli dve električni žarnici, ki sta medlo razsvetljevali cel prostor. Nekateri so čepeli posamič na slamnjačah, držeč se za trebuh ali podpirajoč glavo; tupatam sta se sešla dva, trije ali še več, in vsi so čepeli enako tiho po tleh; ako so govorili, so bile besede mirne in poltihe. Dve ali tri gruče so kvartale. Oba ozka prehoda med vrstami slamnjač, po katerih se je vedno trlo naroda, sta bila nocoj skoraj prazna. Nocoj je bilo samo par šetalcev. Tiho so korakali od konca do konca in se zopet vračali kot bedasti.

Kuharji so se nocoj z večerjo zakasnili. Dolgo ni bilo vode, potem ko so dobili vodo, ni bilo drv in prej ko so znosili vse skupaj, je bilo že pozno. Bili smo gladni; opoldne je dobil vsak suhi smrdljivi slanik in kos kruha, toliko, da smo si razdražili želodce. Popoldne smo ugibali, kaj bo za večerjo. Pesimisti, ki smo že obupali nad vsem in smo se rogali vsemu, smo rekali, da bo za večerjo gotovo "mrtvaška juha". Bilo pa jih je veliko, ki tega niso verjeli in so govorili, da bo na božični večer gotovo kaj izrednega. To so bili oni, ki so obhajali prvikrat božični večer v Italiji. Popoldne je nekdo raznesel glas, da so kuharji "fasovali" za večerjo makarone in da bo zvečer "paštašnta", po vrhu še sir in menda tudi vino. Da, vino! Nekateri so videli, da so ga že nesli iz magacina v kuhino. Tako so govorili vse vprek in oživeli smo v upanju, da se mogoče najemo nocoj do sitega. Radovedneži so šli h kuhinji; ko so se vračali, so nekateri trdili, da se res kuha nekaj izrednega in se reže sir, drugi pa so pripovedovali, da ni tega, ne onega, ampak, da se kuha bob. V tem dvomu smo čakali večerje. Končno, zelo kasno že, so se odprla vrata in kuharji s kotli so se pojavili.

"Mrtvaška juha!" je viknil človek, ki je stal ob vratih. Istima, po bataki je zadišalo po nji.

"Kje pa so makaroni, sir in vino?" je vprašal drugi.

"Za nas je dobra mrtvaška juha!" je pripomnil nekdo ironično.

"Prokleti Lahi! Tak Božič!" je zaklel Srb Steva Kotlarević, doma iz Krema, a je hitro umolknil ter se plašno ozrl naokoli.

Vstopili smo v redove, vsak pri svoji slamnjači, ter držali šalice naprej. Kuhar je šel s kotlom po sredi in delil po eno ponev v vsako šalico. Kdor je dobil, se je urno vsedel in začel hlastno jesti. Juha je bila baš kot bi mrliča opral, svetločrna, lesketajoča in strašno zoprnega, grenkega, plesnjivega okusa. Na dnu je bilo par debelih, napol sirovih bobov. Kdot jih je našel petnajst v šalici, se je radoval velikega uspeha ob delitvi večerje. Kdor je imel kruha, ga je nadrobil vanjo. Ko smo požrli to večerjico, smo bili še gladnejši kot prej. Naši izgladnjeni želodci so se krčili do besnosti in z blaznimi, živinskimi pogledi smo sledili kuharjem, ki so izginili iz barake. Vsi smo videli njih debele, rjave vratove in okrogle, močne roke, in ginili smo v zavisti. Sedaj je postalo nekoliko živahnejše. Po slamnjačah so se skupile gruče v razgovorih, in šetalci so se pojavili znova po prehodih, sedaj več kot prej. Zvijali so cigarete in pušili v razgovoru.

Na moji slamnjači se je zbrala mala družba mojih ožjih znancev. Steva Kotlarević je bil, dr. Rupnik, odvetniški koncipijent, čevljar Miheve in Hrvat Pajnić iz Primorja nekje. Nekaj časa smo molčali, čepeč v krogu po slamnjačah.

"To je Božič!" je prvi povzel Pajnić.

"Četrti Božič obhajam v Italiji, ali tako, kot nocoj, mi še ni šlo. Niti tobaka nimam!" je govoril za njim Steva in iskal po žepih. Ker ni našel niti smeti, se je razsrdil: "Vraga! Oh, ta mizerni život! Že štiri leta ga živim! Kaj sem naredil? To ti je postelja, majka ti! Pri nas leže svinje udobnejše!"

Dr. Rupnik je nervozno praskal po razgaljenem trebuhu, potem pa je privlekel izza svoje srajce debelo uš, jo stisnil z nohti, da je tresknilo, ter si potem obrisal nohte v slamnjačo. "Ah, te uši!" je vzdihnil mukoma.

"Štiri leta sem bil na fronti, a tak božični večer kot nocoj — jadna mi majka!" je govoril Pajnić bolj v samogovoru, kot za druge.

"Štiri leta!" je vzkipel Steva Kotlarević. "Ha, kukavica! Še predobro te ima Italjan! Štiri leta si mu klal sinove, a zdaj zahtevaš, da bi te imel za Boga! Jaz bi ti niti tega ne dal! Vidiš, jaz sem bil osem dni na fronti, pa sem vrgel puško in dezertiral. Ko bi vsi tako naredili, bi bilo že davno te mizerije konec. Pa ste se klali za vašega Franjo Josipa kot bedaki!"

Steva je bil begunec in je to vedno oponašal drugim ujetnikom. Pajnić pa je bil ujet šele ob razpada. Toda ta mu je odgovoril:

"A zdaj te ima kot mene! Stradaš kot jaz, čeravno si se mu predal!"

"To je!" je priznal Steva bolestno. "Poštenosti nočejo priznati. Vražji narod so ti Italjani! Mrzim jih!"

Dr. Rupnik, ki je medtem prenehal z ubijanjem uši, je rekel:

"Upam, da ne bo trajalo dolgo in nas kmalu izpuste domov!"

On je živel v prepričanju, da odrinemo v najkrajšem času v domovino. Enkrat sva se skregala, ker sem ga pobijal; rekel mi je, da sem sadist, ker se veselim in naslajam na mukah sotrpinov. Nikakor ga nisem mogel prepričati, da ni upanja na vrnitev.

"Zavezniki smo entente, mi Jugoslovani, in kakor take nas vendar ne bodo držali tukaj!" je trdil.

"Seveda!" je pritegnil čevljar, ki je dozdaj molčal. "Wilson bo naredil!"

Čevljar Miheve je veroval v Wilsona kot v Boga; bival je namreč par let v Ameriki.

"Kaj Wilson!" mu je zopet jezno ugovarjal Steva. "Wilson je tak kot drugi! Kaj njemu mar, da mi erknjemo tukaj! On nocoj gotovo ni jedel boba kot mi!"

Miheve mu je odgovarjal in nato sta se skregala.

Jaz sem molčal in mislil na domovino v daljini, na roditelje v skromnem domu in na vse lepe spomine, ki so me vezali nanj in so se nocoj vzbujali posebno živo v mojih mislih. Iz teh misli me je prebudil Miheve, ki se je že davno nehal prepirati s Stevom; ta se je namreč dvignil in odšel na drugi konec k drugu po cigareto. Dvignilse je tudi Pajnić.

"Izvadi!" je velel Miheve.

Razumel sem. Stegnil sem se pod vzglavje in privlekel na dan dvolitersko steklenico z vinom in hleb kruha. Mi trojica, Miheve, doktor Rupnik in jaz, smo namreč kupili kruha in vina za božični večer. K temu je največ prispeval Miheve, ki je kot čevljar zaslužil vedno kak denar. Pomolil je steklenico doktorju in rekel:

"Pijte! Se bo vsaj malo poznalo, da je nocoj Božič."

Doktor je pil, potem še midva. Nato smo načeli kruh; lepo na tri enake kose smo ga razdelili, in vsak je začel svojega hlastno jesti. Kljub temu, da smo se udali popolnoma hlastnemu uživanju, smo vendar občutili nekaj neugodnega v srcu pred drugimi, ki so nam sledili s poželjivimi pogledi, nekak sram. Poleg nas je ležal dolg tuberkulozen (jetičen) mladenič, Bosanec. Držal se je z obema rokama za želodec, in njegove velike, globoke oči so požirale poželjivo pri vsakem grižljaju. Niti hip ni okrenil oči od nas.

"Kaj zijaš tako čudno?" mu je rekel Miheve izzivajoče, a je vseeno odtrgal kos kruha ter mu ga vrgel na prsi.. Z dolgimi koščenimi prsti ga je pograbil ta, ga stlačil v usta in pogoltnil. Potem se je okrenil z vzdihom na drugo stran.

Med jedjo smo venomer praskali uši. Pozno je že bilo in živali so bile gladne in nemirne. Ako se nam je posrečilo zalotiti katero, zmleli smo jo takoj z velikim zadoščenjem med prsti. Vsled zaužitega alkohola so se nam razvezali jeziki. Miheve, ki je bil že prej v kantini, je začel ponavljati napeve znanih pesmi. Doktor je jel po svoji navadi politizirati.

"Vse te hudiče, ki so zakrivili vojno, vse avstrijske in nemške ministre in generale, Karla in Viljema, bi zaprl par dni v tako barako, jih krmil z ribami in gnilim bobom, pa bi bil hitro mir. Med nje bi stresel vrečo uši! Naj bi jih mučile."

In zopet je pil. V pijači je pozabljal bol svojega bednega življenja.

"Pijte, doktor", ga je silil Miheve, "jaz imam sočutje z vami! Kadar bo vam kasneje šlo dobro, se boste spomnili kdaj name. Bedak je bil, boste rekli, a dober in usmiljen, ta čevljar Miheve. Nikoli ne bomo več tako skupaj kot nocoj!" je rekel nato. "Tudi ni treba želeti tega, a spominjali se bomo drug drugega še dolgo potem!"

Ko smo izpili prvo steklenico, je tekel Miheve še po drugo v kantino. Prinesel je tudi kapo fig in jih izsul na slamnjačo.

"Jejta!" je rekel.

Midva z doktorjem sva jih žrla s slastjo. Na nje se je dalo piti vino.

Par korakov od nas, v drugem redu slamnjač, je sedel sključen, postaren človek. Tudi on je slavil božični večer. Kupil je par kil fig za denar, ki ga je že dolgo štedil pri centezimih, in je jedel venomer, pest za pestjo. Želodec je bil že sit in videlo se mu je, da sprejema z muko, toda njegova usta so bila še vedno gladna in ni nehal. Odpel si je pag, potem hlače same in jedel dalje. Pojedel je vse fige in nato se je brez moči zleknil po slamnici. Sprva smo se mu smejali. Nekaj časa je ležal mirno, potem se je začel premetavati vedno pogostejše s strani na stran in končno je začel težko stokati. Bil je napihnjen kot sod in njegovo stanje je postajalo opasno. Odpeli so mu vse gumbe in mu iztiskovali sapo, toda zaman.

"Počil bo!" je rekel nekdo in svetoval, da ga zvežejo.

Pametnejši so odsvetovali. Nato so javili v bolniško barako. Prišel je zdravnik, italjanski kapitan. Pretipal je bolnikov trebuh, zmajeval z glavo in rekel v slabi nemščini:

"To je zverina, ne človek. Najedel se je za vedno!"

Nato je velel, da ga odnesejo na nosilnicah v bolnišnico.

Večina barake je medtem že polegla. Čulo se je težko sopenje spavajočih. Le par gruč je še bdelo. Znanci so se razgovarjali, zatopljeni v prijetne misli o domovini, o svobodi ter o vrnitvi. Tupatam so tudi pili. Čisto doli v kotu so kvartali. Iz tega polmiru se je razločno čulo drgetanje malričnega ujetnika, ki je ležal v mojem redu kakih 15 korakov dalje doli na desno. Sosedje so ga pokrili z lastnimi koci in suknjami ter sami ležali nepokriti na skoraj golih cementnih tleh. Ta malarist je imel mrzlico redno vsak večer, ni jedel skoraj ničesar, ampak le pil vodo. Šel je parkrat k zdravniku, toda ta ga je poslal vsakokrat nazaj v barako. V par dneh, smo sodili, bo umrl.

Miheve je začel vpiti. Neki spavač se je prebudil. Začel je groziti s stražo. Ker mu je Miheve ugovarjal in se dotični razburil, sva z doktorjem posredovala. Pritegnili so še mnogi drugi, ki bi bili radi spali, a jih je motil naš nemir.

"Molčite, banda, da bomo mogli počivati! Nima vsak denarjev, da bi žrl", so rekli.

Zavidali so nam.

Šele čez dolgo se je posrečilo umiriti Mihevca.

Čez nekoliko časa, ko je bilo po baraki že vse tiho in je le v presledkih izpregovoril kdo kako besedo, se je začul tožen glas trobente. Zdrznil sem se. Ta glas je pomenjal smrt. Vsakokrat, kadar je v taboru kdo umrl, je zatrobila ta trobenta. Umrl je ujetnik, ki se je hotel vsaj na božični večer nasititi, in ker ni mogel razen fig kupiti ničesar, se je najedel teh in umrl. Umrl je vsaj sit!

"Veste kaj!" je vzkliknil nekdo tam pri drugi steni. "Jutri se bo spet dobil kruh!"

Blazen smeh je bil v teh besedah.

Da! Ker se javno kruh ni smel prodajati ujetnikom, so ga pogrebci vtihotapili v krstih v tabor. Krste namreč niso polagali v grob, ampak so metali umrle ujetnike v globoko jamo tam sredi ravnine, potem pa so krsto napolnili s kruhom, zabili jo in brezskrbno pripeljali kruh mimo straže v tabor, kjer so prodajali potem kilo po 10 lir, dočim je stala zunaj pol lire. Vsi ujetniki smo znali za ta gnusni način tihotapljenja, ali kljub temu smo se pretepali za kruh iz mrtvaških krst, ki je včasih dišal po mrličih. A glad je premagal vsak stud.

Da, glad...!

Stopil sem pred barako. Brezzvezdnato nebo je bilo sklonjeno nad taboriščem, ki je bilo tiho in mirno kakor mrtvašnica, a je hranilo v sebi 5000 ujetnikov, 5000 okostnjakov...

Srečen božični večer vam, bedni ujetniki!

Pekoče grlo, bolečine v prsih znamenja influence.

Dajte grlu in prsim oživljajočo vdrgnitev z

Pain-Expellerjem

ter pokrite prsa s sukneno obvezo. Ne izpostavljajte se potom zanamarjanja prehlada vnetjem, pljučnici, influenci in drugim nevarnim boleznim.

Kupite **Pain-Expeller** danes v vaši lekarni, 35 in 65 centov steklenica. Pristni ima našo tvorniško znamko

"SIDRO"

Ne jemljite nadomestil ali posnetkov.

F. AD. RICHTER & CO.
326-330 Broadway, New York

KONČNA UREDITEV VALUTE V ZASEDENEM OZEMLJU

Iz "Goriške Straže" posnemamo, da je bil dne 30. novembra objavljen zakon o končni ureditvi valute v zasedenem ozemlju. Ta zakon je sicer precej pomanjkljiv, ali iz njega se da posneti sledeče:

1. Izmenjava kron v lire je korečno določena na 60 cent. za eno krono. Ker so stranke že prejeje pri prvi izmenjavi 40 cent. za krono, se jim bo izplačalo za vsako krono še 20 cent., in sicer se bo pričelo s tem izplačevanjem dne 25. februarja 1920. Kdor ne bi zahteval tega doplačila do 30. junija 1920, izgubi pravico do njega, ako ne bi mogel dokazati, da je bil zadržan pri kaki višji sili (forza maggiore).

2. Svote, ki so bile naložene do 10. aprila 1919 pri kreditnih zavodih v zasedenem ozemlju in obresti, ki teko od teh svot, se bodo obračunale na isti način, to je vsaka krona bo veljala 60 cent. Za osebe in zavode, ki nimajo stalnega bivališča v zasedenem ozemlju, ne velja ta določba. Osebam in zavodom, ki imajo vloge tostran demarkacijske črte (v Jugoslaviji), se bodo te vloge izmenjale s 60 odst. le v slučaju, da so bile vpoštevane že pri prvi izmenjavi (aprila1919).

3. Pri vseh dolgovih, ki niso bili plačani do 9. aprila 1919 in ki so izterljivi na zasedenem ozemlju, je treba do 30. junija 1920 doplačati še 20 cent. za vsako krono k že plačanim 40 cent. Kdor je plačal svoj dolg v kronah do 9. aprila 1919, ni dolžan ničesar več doplačati.

4. Pri terjatvah, izvirajočih iz trajnih obveznosti (najemnine, zakupnine itd.) in ki so nastale pred 1. novembrrom 1918, je treba plačati toliko lir, kolikor se je prej plačevalo kron.

P. P.

NOBENE TRGOVINE Z RUSIJO.

Kodanj, Dansko, 5. februarja. Danes se je izvedelo tukaj, da so Danska, Norveška, Švedska, Finska in Holandska sklenile, da ne bodo obnovile trgovine s sovjetsko Rusijo, dokler ne bodo plačani ali zajamčeni dolgovi, katere je napravila Rusija pri posameznih podanikih ali državljanih imenovanih dežel.

Kmalu bo izdano povabilo na vlade vseh evropskih dežel in na vlado Združenih držav, naj se vdeleže konference, ki se bo v kratkem vršila v Ženevi in na kateri se bo razpravljalo o tem vprašanju.

ITALJANI PODPIRAJO ČRNOGORSKE VSTAŠE

V Črni gori so osnovali veliko vstaških band. — Vladni razglas je imel precejšen uspeh.

V zadnjem času je bilo v Črni gori s pomočjo Italjanov osnovanih več vstaških čet, ki so v prvi vrsti plenile po zemlji in se šele v drugi vrsti navidezno borile proti vladajočemu režimu. Vlada je sicer z vso strogostjo nastopala proti tem bandam, vendar pa je iz taktičnih razlogov objavila razglas, v katerem je dovolila vsem upornikom četam rok do 26. decembra, da odložo orožje in se vrnejo na svoj dom, ne da bi se jim bilo bati kakšnega zasledovanja ali kazni. Ta vladni razglas je imel precejšen uspeh. Večina četašev je odložila orožje in se povrnila k svojim ognjiščem.

Vendar pa se temu vladnemu pozivu niso odzvali vsi uporniki. To so predvsem tisti, ki so pričeli "hajdukovati" ne iz političnih motivov, marveč edino zaradi tega, ker jim hajdukovanje nudi udobno in ceneno življenje. Proti tem banditom bo vlada sedaj nastopila z vso strogostjo in je tudi sigurna, da jo bo v tem podjetju podpirala vsa pošten javnost.

Med uporniki sta bila med drugimi tudi major Vujo Bulatović in poročnik Marko Mipić iz Kolašina. Ta dva sta se dne 26. decembra vrnila v Kolašin in podala tamošnjemu vladnemu zastopniku izjavo, iz katere posnemamo te-le glavne točke:

"Naj se nihče ne vara in naj vsakdo ve, da smo mi potomci onih, ki so vse svoje življenje žrtvovali za uresničenje našega ujedinjenja in da bomo, zavedajoč se svojih patrijotskih dolžnosti, vsikdar zvesto stali na braniku za svoje nacijonalne pravice. Tudi dosedaj, ko smo vodili pošteno politično strankarsko borbo, nismo nikdar pozabili, da smo sinovi onih skal, iz katerih je stoletja in stoletja sijal zubelj svobode naše.

Novice iz Jugoslavije

Zgradba dalmatinske železnice, ki ima vezati Split z Ogulinom, je dograjena na progi od Vrhovine do Knina. Ta proga je dolga 50 kilometrov. Posebna komisija ima pregledati to progo in čim bo ta pregled izvršen, se izroči proga javnemu prometu. S to progo bo Lika mnogo pridobila.

Pijonirske čete

bodo pomagale pri novih zgradbah v topličkem okrugu in v jabaničkem srezu vranjskega okruga v Srbiji, ki sta posebno mnogo trpela vsled nemško-madžarskega divjanja. Pijonirsko pomoč je odredil ministrski svet.

Spakedrana slovenščina.

"Slovenski Narod" piše: Zagrebška "Tribuna" priobčuje dopise iz Slovenije v slovenskem jeziku. Dopisi pa so sestavljeni v tako spakedrani slovenščini, da jih niti rojen Slovenec ne more razumeti, kamoli hrvatsko občinstvo! V dopisih je polno takih tiskovnih napak, da čitatelj niti smisla dotičnih dopisov ne more pogoditi. Naj bi "Tribuna" skrbela za to, da se dopisi priobčujejo v pravilni in razumljivi slovenščini, ker je sicer boljše, da jih sploh opusti. Ali nimajo v redakciji nikogar, da bi mogel opravljati korekturo slovenskega stavka?

Kako je z javno varnostjo.

Belgrajski listi poročajo, da so na dnevnem redu slučaji, ko roparji preže na kmete, ki se vračajo iz mesta, kamor so šli kolekovat denar, jih oropajo in ubijejo. Najhujše je v tem oziru okoli Zemuna, kjer so te dni našli truplo nekega kmeta z odrezano glavo; mož je bil nesel s kolekovanja blizu pol miljona kron. V zemunski bolnišnici pa leži več kmetov, ki so bili ranjeni v boju z roparji. V Osjeku in okolici so pa tudi razmere javne varnosti take, da je občinstvo seglo po samopomoči. Društvo trgovcev in industrialcev je sklenilo, ustanoviti patrole, ki bodo ponoči pod vodstvom policije stražile po mestu.

Severova zdravila vzdržujejo zdravje v družinah.

Čiščoča ust,

kakor tudi nosnice je potrebna, da se odvrnejo maladije kakor gripa ali influenca, katerih se je najbolj bati izmed bolezni, ki razsajajo po zimi. Vsled tega bodite pripravljeni in imejte na roki

Severa's Antisepsol

(Severov Antisepsol). Rabi se za grgranje ali izpiranje nosnic vsak dan. Vporablja se tudi za protiokuževalno izpiranje ran, obdrgnjenja in kožnih izpuščajev. Zdravi prizadete dele, olajša hripavost in pušča v ustih prijeten okus. Cena 35c in 75c davka, v vseh lekarnah.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

Maščevano Kosovo.

Akademični slikar Pala Jovanović je izdelal krasno veliko sliko o maščevanem Kosovu, ki jo je izdala ravnokar znana firma Petra Nikolića v Zagrebu, ki si je stavila za svojo nalogo, da založi najlepše slike iz naše zgodovine ter ji a nudi občinstvu po izredno nizkih cenah. Ta firma je izdala že celo vrsto krasnih slik, med njimi portret regenta prestolonaslednika Aleksandra, kronanje carja Dušana itd. Najnovejša slika Pale Jovanovića "Kosovo osvečano" je polna pretresujoče realistike. Jutro vstaja na Kosovem polju. V ozadju se dviga iz polmraka Gračanica, bežji hram, kjer so srbski junaki pred bojem na Kosovu sprejeli sv. obhajilo. Srbi in legionarji jurišajo preko polja, posutega z razbitim orožjem in mrtvecí. Želja po osveti jim seva z obrazov. Mlad častnik poveljuje junakom, a pred njimi plava s krono Dušana v roki vila ter vodi srbsko vojsko k zmagi. Karakteristika potez do skrajnosti napetih vojakov je mojstrsko pogodena.

ROJAKI, NAROČAJTE SE NA "GLAS NARODA", NAJVEČJI SLOVENSKI DNEVNIK V ZDRUŽENIH DRŽAVAH.

Dnevni pogovor.

Jaka:

"Kaj je novega, Jože?.'

Jože:

"Slovenski-Amerikanski Koledar je izšel. V njem je najraznovrstnejše čtivo. Ali si si že nabavil iztis?"

Jaka:

"Ne še sedaj, pa bom kmalo."

Jože:

"Le naglo prijatelj, če ne, bo prej pošel, predno prideš ti na vrsto.

Jaka:

"Kaj pa je v letošnji izdaji?"

Jože:

"Predolgo bi trajolo, če bi hotel vse našteti. Le par člankov ti imenujem: "Slovenci", "Kaj so storil Jugoslovani v svetovni vojni", "Generalni štrajk", "Rojstvo Jugoslavije" in tako dalje. Šele je cela kopica. Zanimivosti je zvrhana mera."

Jaka:

"Koliko pa stane?"

Jože:

"Štiri dajme. To vendar ni dandanašnji noben denar. Vreden pa je desetkrat toliko."

Jaka:

"Kje bi pa lahko dobil en iztis?"

Jože:

"Pošlji denar v znamkah na Slovenic Publishing Company, 82 Cortlandt Street, New York City, pa ti ga bodo takoj poslali."

Jaka:

"Dobro, dobro, bom po storil tako. Še danes bom poslal.

GOZDNI ROMAR

FRANCOSKI SPISAL GABRIEL FERRY

Za "Glas Naroda" prevedel G. P.

149 (Nadaljevanje.)

— Počasi, Pepe, — je rekel Kanadec— Čim več jih pobijemo danes, s tem manjšim številom se nam bo treba jutri boriti. — Ko bo reka izčiščena, se obrni semkaj, kajti dela naju čaka.

Razkropljeni po ravnini so iskali Indijanci oba sovražnika ter se približali tudi jami, v kateri sta se nahajala oba lovca. Slednja sta videla, kako so iskali eni po grmičevju, dočim so drugi zbadali s svojimi dolgimi sulicami skozi travo.

— Vrziva najprvo jezdeca iz sedla, to je varnejše, — je rekel Kanadec, in streljajva oba naenkrat. Ne bova namreč imela časa zopet basati. Ali si pripravljen?

— Da.

— Ti na levo, jaz na desno.

Dva bliska sta švignila iz trave, dvakratni pok, ki je bil skoro eden, je sledil in dva jezdeca sta padla s konj.

Bois-Rose in Pepe sta imela le toliko časa, da sta se skrila v jamo, kajti salva krogelj ju je pokrila z zemljo in pšice so se zapičile tik ob robu v tla.

— Sedaj hitro naprej, — je rekel Španec, — trenutek je prišel.

Skočil je iz luknje in sledil mu je Bois-Rose. Trenutek obotavljanja se je pojavil med sovražniki, ki so že hiteli za obema, z noži in sekirami v rokah. Gayferos, Rayon Brulant in oba Indijanca so se skrili za kanoo ter streljali na sovražnike.

Tulenje, ki so ga neprestano dvigali Komanči, ponovne salve, ki so dale sklepati na mnogobrojnega sovražnika, vse to je zelo vznemirjalo Apače na ravnini. Oba begunca sta porabila trenutek obotavljanja ter srečno dospela do kanoe.

Apači na levem bregu so videli v trenutku, ko so se lovci vkrcali, kako maloštevilni so slednji ter zopet pričeli z zasledovnjem. Bilo pa je že prepozno, kajti Komanči so že vestali sredi reke.

Le jezdeci bi mogli dohiteti bežeče, a strah pred puškami lovcev, ki niso nikdar zgrešile svojega cilja, jih je zadrževal.

— Daj mi roko, — je rekel Bois-Rose živahno, ko sta zopet sedela v čolnu, ki je hitro drčal po vodi navzdol. — Za vraga, kakšen strah si mi napravil s svojim padcem. Mislil sem, da si mrtev. Tisočkrat hvala Bogu, da me je obvaroval te nove nesreče.

— Ravno vsled tega padca sem ušel smrti, — je odvrnil Pepe, ki je stisnil tovarišu roko, sicer ne tako močno kot slednji, a vendar iskreno.

Dolg molk je sledil temu obojestranskemu čestitanju, kajti oba junaška lovca sta bila srečna, da sta zopet enkrat čula nočno življenje na stepah, dočim sta se mirno peljala po reki navzdol.

Okoliščine pa so bile take, da ni mogla biti njih varnost dolgotrajna. Dokler je plavala kanoa med nizkima, peščenima bregovoma, ki sta bila gola, dokler ni nobena stvar ovirala pogleda v stepo, toliko časa so bili lovci varni. Ko pa je pričela reka zopet teči med poraslimi bregovi, kjer je lahko prežal v senci skriti sovražnik, je sledil miru nemir in oba lovca sta s puškami v rokah skrbno motrila gozd, ki je metal svoje sence na vodo.

Pepe se ni zmotil, ko je trdil, da so Indijanci, ki so se skrivali za vrbami in s katerimi se je zvezal oddelek Črnega sokola, isti, ki so jih oblegali na otoku Gila reke. V resnici je bil to oni mali oddelek, katerega smo videli napotiti se iz uničenega taborišča Mehikancev, da najde sledove dveh lovcev, ki so ušli maščevanju Indijancev. Natančna preiskava, ki je bila še otežkočena vsled dejstva, da je bil otok razdeljen, je privedla Antilopo v Zlato dolino, na breg Rdeče reke ter do mesta, kjer so se Bois-Rose, Pepe in Gayferos vkrcali v kanoo mladega Komanča. Vsled tega ni bilo vrjetno, da bi izguba, katero so doživeli, odvrnila od nadaljnega zasledovanja Indijance pod Antilopo, patem ko so se že združili s številnim oddelkom Črnega sokola.

Sredi gozdov, skozi katere je tekla reke, je bila vožnja nevarna, počasna in mučna. Nevarna raditega, ker se je sovražnik lahko skrival med drevjem v bližini brega. Počasna in mučna pa raditega, ker je moral imeti človek oči v istem času vsepovsod.

Dve uri trajajoča vojna ni spravila kanoe dalje kot za eno miljo od mesta, kjer se je pričel gozd, ko je konečno izšla luna.

To je bilo znamenje, da se bliža dan. Kljub temu pa je tema še vedno pokrivala reko. Oba lovca sta govorila pritajeno, dočim sta motrila s paznimi pogledi sence na bregu ter tok reke.

— Če bi ti lopovi, katere smo ravnokar pošteno našeškali, — je rekel Pepe, — razumeli svoj roparski posel, bi vsak jezdec vzel na konja za seboj pešca in sedaj bi že lahko eno uro prežali tukaj na nas. —

— Ni česar ne moremo reči proti temu, Pepe, — je odvrnil Bois Rose. — Gotovo je, da so ti črni bregovi kot nalašč ustvarjeni za to, da se napravi tukaj zasedo ter sem mnenja, da moramo vsaj osvetliti vožnjo po vodi, da pridemo hitrejše naprej. Govoriti hočem s Komančem par besed glede tega.

Po kratkem govoru sta veslača ustavila kanoo. Indijanec je vzel na bregu precej široko rušo, katero so položili na sprednjem delu čolna na dva močna polena. Na to rušo so položili majhne vejice cedre kot se položi drva na ognjišče in kmalu je ogenj kot oni plamenice osvetljeval vodo ter negotovo pot lovcev v kanoi.

Devetinšestdeseto poglavje.

ZASEKA.

Od časa do časa je preiskal Kanadec s pomočjo goreče vejice reko za njimi, dočim je plamenica spredaj osvetljevala pot.

Bila je to ura, v kateri spi vse v gozdovih in ko se odpočijejo divje živali po nočnem lovu.

Globoki mir spavajoče narave so torej motili le udarci z vesli.

Žalosten dogodek je še povišal veličanstvo teh slovesnih ur. — Ranjeni Indijanec je ležal do onega časa nepremično na dnu kanoe, a je pričel sedaj od časa do časa stokati, kot da hoče duša raztrgati zadnje vezi, ki so jo še vezala na telo.

— VA-HI-TA čuje glas svojih očetov, — je mrmral, ki je prenehal za trenutek z veslanjem.

— Kaj mu pravijo? — je vprašal Rayon Brulant, ki je prenehal za trenutek z veslanjem

— Naj zapoje svoje smrtno pesem, — je odvrnil Komanč. — VA-HI-TA pa nima več moči za to. Nato ga kličejo ti glasovi ter mu pravijo, naj pride.

— Rayon-Brulant bo pel za VA-HI-TA, — je rekel Komanč nežno, čeprav je bil njegov glas v boju strašen. — Pel pa bo tako kot se poje na bojnem pohodu.

Nato pa je pričel z neko tožečo žalostinko, katero je kot v taktu spremljalo udarjanje vesel. Ta smrtna pesem, v katero so bila vtkana vsa junaška dejanja, ki jih more izvršiti vojnik prerij, je še povečala žalostno harmonijo molčeče noči.

Beli lovci ga niso popolnoma razumeli. Ta smrtna pesem pa je vzbudila v srcu Kanadca kljub temu otožna čustva. Ali bi našel njegov Fabijan prijatelja, ki bi mu na ta način osladil zadnje trenutke? Več kot enkrat so te bridke misli spravile tihe solze v oči Kanadca in obrnil se je na stran, da jih skrije.

Tekom tega časa je plamenica še vedno metala svojo rdečo luč nato ba bregova in na vodo, a blesk je polagoma ugasnil, ko je prenehal mladi glavar s petjem. Noč je vse zavila v svoj veličastni molk.

Vse je kazalo, da je čakal Indijanec le na trenutek, da umre. Zadnji tresljaji so dokazovali, da ga bo življenje kmalu zapustilo.

— VA-HI-TA je zadovoljen, — je zamrmral — Skozi usta prijatelja je odgovoril na glasove svojih očetov. Ne bo več dolgo ovira na pohodu svojih tovarišev. Rayon Brulant bo prinesel tjakaj sporočilo, da je našla smrt vojnika na bojnem pohodu.

(Dalje jutri.)

Influenca

S povratno epidemijo je influenca nevarna. Ščitite samega sebe in družino s tem, da zasigurate zdravje. Prva znamenja so: vnetje očes, nahod, bolečine v križu, glavi in mišicah, mraz, mrzlica in splošna utrujenost. Kot brambno in prvo zdravljenje priporočamo naslednje: Izpirajte grlo in nos z **Severovim Antisepsolom.** En del ga uporabite s tremi deli gorke vode. V slučaju mrzlice ali mraza vzemite eno **Severovo Tablete zoper prehlad in gripo.** in ponavljajte to vsake tri ure, dokler se ne izčistite. Dobro se pokrite. Če v enem dnevu ne boste zdravi, pokličite zdravnika in se ravnajte po njegovih navodilih. Ta zdravila vam bodo zelo pomagala, da se boste varovali proti epidemiji in vsledtega jih morate imeti vedno pri rokah. Naprodaj v vseh lekarnah po sledečih cenah:

Severov Antisepsol, 35 centov in 2 centa takse.
Severove Tablete Zoper Prehlad in Gripo, 30c. in 2c. takse.
Severov Balzam za Pljuča, 75 in 76c. ter 1 in 2c. takse.

Ako ne morete dobiti pri lekarnarju, jih naročite naravnost od

W. F. Severa Co., Cedar Rapids, Iowa

JUGOSLOVANI IN LAHI SE MORAJO SPORAZUMETI EVROPSKI MIR IN REŠITEV JADRAN. VPRAŠANJA

CLEMENCEAU JE V NEKEM SVOJEM GOVORU IZJAVIL, DA SO ZAVEZNIKI STORILI VSE, KAR JE BILO V NJIHOVI MOČI. — VOJNA MED JUGOSLAVIJO IN ITALIJO BI IMELA GROZNE POSLEDICE ZA VSO EVROPO. — EVROPSKI NARODI BODO ŠELE TEDAJ SVOBODNO DIHALI, KO BO MED JUGOSLOVANI IN ITALJANI ODPRAVLJEN ZADNJI SLED VELIKEGA NESPORAZUMA.

Iz Pariza poročajo, da je govoril Clemenceau zelo pomemben govor o zunanji politiki ne samo Francoske, marveč splošno vseh ententnih držav. V tem svojem govoru se je dotaknil tudi jadranskega vprašanja. Izjavil je: italjansko vprašanje je eno izmed najbolj žalostnih vprašanj, s katerimi se mora baviti ententa. Znano je, da so se pojavile velike težkoče zaradi tega, ker se je Italija zavezala odstopiti Hrvatski Reko. To je italjanska vlada podpisala in priznala. Ko pa smo bili prisiljeni, da se dotaknemo rešitve reškega prašanja, takrat so vstali nekateri Italjani, ki so zahtevali, da naj se ne držimo svojih obveznosti napram svojim sobojevnikom Jugoslovanom. Na drugi strani pa so bili tudi Jugoslovani, ki so od nas z vso energijo zahtevali, da držimo svojo besedo. Zavezani smo bili Jugoslovanom, zato je bilo z italjanske strani nespametno, da so zahtevali, da svojih obveznosti ne izpolnimo. Italjansko javno mnenje se je začelo ogrevati zaradi Reke. Mnogo se je govorilo o tem vprašanju, in ni moja stvar, da bi govoril še sedaj o njem, ker je bolje, da molčim. Predno smo odpotovali na predlog Angleške v London, smo ameriški predsednik Polk, čegar odpotovanje mi je zelo neljubo, nadalje angleški predstavnik Sir Cruz in jaz, skupno govidirali noto, v kateri smo natančno označili stališče predsednika Wilsona ter stališče italjanske vlade in skušali oceniti te in one argumente. Ta nota je bila popolnoma jasna in je vsebovala zelo močne argumente, pri katerih je zlasti sodeloval angleški predstavnik. Pri razmotrivanju v naši trojici smo soglašali o tem, da moramo to noto izročiti italjanskemu predstavniku in ko sem se sestal z italjanskim ministrom za zunanje zadeve v Londonu, sem mu vsprlčo svojih tovarišev izročil skupno noto. Ta nota je posebno važna, ker predstavlja skupni napor ne samo Angleške in Francoske, katerih stališče se v tej zadevi ni izpremenilo, marveč tudi napor Amerike, ker je znano vsemu svetu, da so prihajale ravno z ameriške strani težkoče, ki, kakor priznam, niso brez prave podlage. Kar smo storili s to noto, je največ, kar nam je bilo mogoče dosedaj storiti za rešitev jadranskega vprašanja, brez čigar rešitve je popolnoma izključeno, da pride do miru v Evropi. Kakor slišim sedaj z italjanske strani, se tudi tam kar največ prizadevajo, da bi prišli do zadovoljive rešitve tega vprašanja. Po poročilih, ki sem jih dobil sedaj, moram reči, da imam vtis, kakor da bo prišlo v najkrajšem času do sporazuma v jadranskem vprašaiju. Če bi se napetost med Italijo in Jugoslavijo povečala, če bi nekega dne izbruhnila nesloga, bi ne mogel nikdo reči naprej, kam bi to dovedlo vso Evropo. Naša dolžnost je, da pojasnimo Italiji, da je njena dolžnost in politična modrost v tem, da se sporazume z Jugoslavijo. Z obeh strani smo naleteli na odpor. Do sedaj se nam je posrečilo premagati težkoče. Ne izdajam nobene tajnosti, če rečem, da si je Nitti iztekel veliko zaslugo, če vstraja na svojem sklepu, da pride absolutno do sporazuma z Jugoslovani. Oni dan, ko bodo odstranjene zadnje težkoče med Italjani in Jugoslovani, bo šele mogoče celi Evropi, da svobodno diha.

POŠTENO ZDRAVILO
POŠTENO OGLAŠEVANO
VSLEDTEGA
ZDRAVNIKI in LEKARNRJI
PRIPOROČAJO

BOLGARSKI KRVNI ČAJ

Oni vedo, da je sestavljen iz korenin, skorij, listov, semen, jagod in rož. Če se vse to kuha po dobrem starem načinu, potem so bogati čisti soki ravno oni, katere potrebuje človeški sistem, da odvaža in čisti kri, uravna jetra ter prečiste strupe iz ledic.

Nobenega boljšega zdravila ni kot BOLGARSKI Krvni Čaj za odpraviti preko noči prehlad ter straža proti INFLUENCI in PLJUČNICI, če ga pijete vrelega. Vprašajte še danes svojega lekarnarja za Bolgarski Krvni Čaj in stopite na pot zdravja. Če je brez njega, ga morate imeti takoj. Hitra pošiljatev se bo izvršila zavarovano, poštnina plačana. Pošljite $1.25 za eno veliko družinsko škatljo ali $3.15 za tri škatlje ali $5.25 za šest. Na naslov: Marvel Products Co., 9 Marvel Bldg., Pittsburgh, Pa.

Italjanska divjaštva v Dalmaciji

Iz Splita z dne 4. januarja poročajo:

Po d'Annunzijevem obisku je v Zadru od dne do dne manj reda in miru. Proti vsem principom mednarodnega prava so se v Zadru formirale pod pokroviteljstvom in s pomočjo vojaške okupacijske oblasti prostovoljske čete, sestavljene iz elementov, ki so že pred italjansko okupacijo z delom in z besedo napadali ter sramotili vse, kar je bilo v mestu jugoslovanskega. Te trope, uniformirane in z bodali oborožene, hodijo in provocirajo po mestu neoboroženo in brezpravno jugoslovansko prebivalstvo iz mesta in okolice. Jugoslovani se obnašajo popolnoma mirno in potrpežljivo, objestni prostovoljci legionarji se pa skoro vsako noč med seboj bijejo, streljajo s samokresi ter mečejo po ulicah ročne granate, ki so na žalost vsakemu arditu in legionarju po mili volji na razpolago. Ne samo, da je radi tega prenehal ves red, ampak je v nevarnosti tudi življenje mirnih meščanov sploh, posebno seveda Jugoslovanov. Ljudstvo se boji, da ne bi planili po Jugoslovanih v divjem besu ta nedisciplinirane horde, posebno takrat, ko bo definitivno rešeno vprašanje Zadra in če ta priprade Jugoslaviji. Takrat bo pač potrebna zanesljiva ententna (zavezniška) policija, da vzdrži red, dokler se Italjani ne umaknejo. Baje vršijo varnostno službo celo v popolnoma slovanskem zadrskem predmestju Arbanasih tudi arditi.

Ne mine dan, da se ne bi dogodilo kako naselje nad našimi ljudmi v Zadru. Naj omenimo samo nekaj zadnjih slučajev. Profesor hierej Voljko Milić je bil aretiran, ker se je baje v privatnem pismu neugodno izrazil o arditih ter o d'Annunziju in je bil obsojen 27. decembra na 4 mesece zapora. Ko je prišel v Zader, je bil aretiran na parobrodu predstojnik za agrarno reformo v Splitu, svetnik Roko Stojanov, ki je prišel v Zader na praznike k svoji obitelji. Aretiran je bil istotako vsled nekega čisto privatnega pisma. Aretirali ter ga vrgli v vlažno in mrzlo ječo pod zemljo so gozdarja Novaka v Ninu. Novak je bil v tej ječi in ostrem mrazu 3 dni brez jedi in odeje. Aretiran je bil samo zato, ker je obiskal svojega prijatelja v Ninu in ž njim v naravi slikal.

Par dni pred Božičem so se stepli med seboj arditi in zadrski fakini. Metali so ročne granate sredi mesta in razbili vsa okna na dveh hišah naših ljudi. Na sam Božič je padla ročna granata pred skupino štirih otrok, ki so bili na hodniku vojaške ječe in prišli, da obiščejo svoje sorodnike, zaprte radi politike. Bomba k sreči ni eksplodirala. Vrgli so jo bili d'Annunzijevi legionarji in zadrski prostovoljci proti karabinjerjem, ker leti niso hoteli izpustiti pri izgredih aretiranega legionaša. Dan po Božiču so bili zvečer napadeni trije naši ljudje samo zato, ker so govorili hrvatsko. Pobesnela tolpa jih je gonila od kavarne Centrale do gostilne Farač, kamor je s silo vdrla in je vse premetala. Na božični dan je demonstriralo po Arbanasih (zadrsko predmestje) 20 do 30 prostovoljcev ter klicalo: "Abbasso le cavre!" in "Abbasso Wilson!" Baš tisti dan zvečer so te tolpe oklofutale mirnega človeka Antona Buškala, pridrvili za njim v njegovo hišo ter ga aretirali. Ker je bila njegova nedolžnost očividna, ga je drugi dan nato sodišče izpustilo na svobodo.

To so samo nekateri primeri številnih neredov, ki se v zadnjem času ponavljajo vsak dan. Italjanašem je vse dovoljeno; nihče ne preiskuje, niti kaznuje, kadar so žrtve zločinov Jugoslovani. Prepovedan je Jugoslovanom materinski jezik, njihova knjiga, njihova zastava, z eno besedo vse, kar bi moglo spominjati na našo narodnost. Nobena vest ne more prodreti v italjanske časopise za zaščito naših soplemenjakov na zasedenem ozemlju, dočim porabljajo italjanaši s pomočjo okupacijske oblasti vse časopisje, potvarjajo dejstva, pošiljajo proteste "v imenu vse dežele", varajo javno mnenje po svetu in prikazujejo same Potemkinove vasi na zasedenem ozemlju, ki je často hrvatsko in srbsko in ki ječi pod njihovim jarmom.

Rad bi izvedel za naslov MAKSA BURNIK, doma iz Stare vasi pri Žirih. Ako kateri rojakov ve za njegovo sedanje bivališče, prosim, da ga mi javi, ali ako čita sam te vrstice, naj se mi oglasi. — Math. Seljak, Box 44, Steyer, Md.

NAPRODAJ

mam hišo, nekaj zemlje in gozd. Hiša je zidana, 12 metrov dolga in 6 metrov široka. Nahaja se na lepem prostoru v Starem trgu pri Rakeku na Kranjskem. Lahko si vsaki naredi štacuno. Notranjci, pozdrite se, kateri misli iti v stari kraj, lepa prilika! Za nadaljna pojasnila se obrnite na lastnika: Anthony Lecksan, Box 23, Garden, Mich.

Iščem svoja dva prijatelja FRANKA BAŠA, podomače Kovačev, in JOŽEFA JAKSETIČ, podomače Venclov iz Podgraj pri Ilirski Bistrici. Prosim cenjene rojake, če kdo ve za nju naslov, da ga mi naznani, ali naj se pa sama oglasita, ker poročati njima imam nekaj važnega iz starega kraja. — John Poklar, Box 741, Marquette, Mich. (7-11—2)

Rad bi izvedel za mojega prijatelja MAT. LIPOVŠEKA, in sicer zaradi društva, ker še vedno plačujem za njega. Zadnje pismo mi je pisal iz Colorade. Prosim cenjene rojake, če kateri ve za njegov naslov, da mi ga javi, ali naj ga pa opozore na ta oglas. Naslov: Joseph Prezelj, Box 1601, Standardville, Utah. (6-7—2)

Kje je FRANC BRAJER? Doma je iz Ljubljane, star okoli 30 let. Prišel je pred vojno iz starega kraja. Išče ga njegova teta: Mrs. M. Schwab, 3750 West Bernard Street, Chicago, Ill. (6-7—2)

Rad bi izvedel, kje se nahaja moj bratranec FRANK JERT. Doma je iz Kozleveca, pošta Višnja gora pri Polici. Ako je kateremu rojaku znan njegov naslov, ga prosim, da mi ga naznani, za kar mu bom prav hvaležen. V slučaju, da on sam čita te vrstice, želim, da se mi nemudoma oglasi, kajti poročati mu imam važne novice, tikajoče se njegovega posestva v starem kraju. — Jacob Jert, Box 128, Farrell, Pa. (4-7—2)

OGLASI NAJ SE

KOLOMAN NEMETH, doma iz Mostara v Hercegovini. L. 1909. je prišel v Ameriko ter se nastanil v Clevelandu, Ohio, kjer ima svojo hišo, dela pa vedno v bližnjem mestu Erie, Pa. Pri nas ima pismo iz starega kraja, zato naj se oglasi; če pa kdo ve za njega, naj ga opozori na ta oglas.
Upravništvo Glas Naroda. (5-7—2)

Parnik Belvedere

odpluje v Trst, dne 10. februarja.
S tem parnikom morejo potovati samo Slovenci, ki spadajo sedaj pod Italijo.
Vožnja v tretjem razredu stane $100.00.
Kdor želi s tem parnikom potovati, naj pride tri dni pred odhodom parnika na naš naslov, da zamoremo pravočasno preskrbeti potne liste.

Tvrdka Frank Sakser,
82 Cortland St., New York, N. Y.

Cosulich Line
Direktna pot na Grško in v Trst
Parnik Belvedere odpluje 10. Februarja
Parnik President Wilson odpluje 6 Marca
Parniki odplujejo od pomola 7. ob vznožju 41. ulice, So. Brooklyn
Za cene in druge informacije se obrnite na
PHELPS BROTHERS & CO.
Passenger Department
4 West Street New York

IŠČEM DOBRE DOGARJE.

Plačam visoke cene in imam najboljši les v Texas. Napravite lahko dvakrat toliko kot pa dnje v močvirjih, ker ne morete delati več dni po vsakem dežju. Moj les je na visokem in nikdar priplavljen. **Max Fleischer, 258 Lewis St., Memphis, Tenn.** 24x

Prosi se, naj se zglasi ANTON KALAN, doma nekje pri Medvodah na Gorenjskem. Pred časom je bival v Clevelandu, O. Za njegov naslov bi radi izvedeli prijatelji v domovini. Zglasi naj se na: Frances Plevnik, 4059 Haugh Ave., Cleveland, O.

PISMA IZ STAREGA KRAJA imajo v našem uradu sledeči:

JOŽEF GORNIK od žene iz Martinjaka. Svoječasno je bil v Clevelandu, Ohio, na 1422 East 55. St.

ALOJZIJA MIKLIČ, omožena SMITH, od svoje hčere Antonije iz Drage.

ANA POJE od Franjice Zbašnik iz Čabra. Svoječasno je bila na 212 Graham Ave., Brooklyn, N. Y.

LOUIS MODERC od Giovanni Modere iz Gorice ter od brata in svaka.

JOHN GALIAN od Mijo Cetina iz Petrinja na Hrvatskem.

FRANK GABRENJA od Frančiške Gabrenja iz Martinjaka.

ANDREJ ŠTEFANIČ od svoje hčere Rezike Krkovič iz Gornje Perušice.

FRANK ARH od svoje hčere Jelice in žene Gabrijele iz Čabra.

JOHN RUDOLF od Ivanke Rudolf iz vasi Ravna. Svoječasno je bival v Richwoodu, W. Va., Camp 50.

FRANK PETERNEL od svoje sestre Marije iz Poljan pri Cirknici.

REZI HROVAT od svoje sestre in matere iz Št. Vida. Svoječasno je bila na 1316 E. 55. St., Cleveland, Ohio.

LUKA JAMNIKAR od svojega brata iz Rožne doline. Bil je pri vojakih pod imenom Jeninger v Nogales, Ariz.

ANTON ZORMAN, ki je bil v Mammoth, Cal., od brata Zormana iz Roč v Istri.

JOŽEF MEGLIČ, mizar, ki je delal v Brooklynu, N. Y., od svoje žene Ivane Ivane Meglič iz Ljubljane.

URBAN STRAŽIŠAR od Helene Stražišar iz Škufce.

IGNACIJ MASTEN od Ane Masten iz vasi Središče na Štajerskem.

FRANK IRT od svoje matere Marije Irt iz Kozljevec pri Višnji Gori.

JOŽEF ŽAGAR od svoje sestre Ivane Žagar iz Iške vasi pri Studencu in od očeta Jožefa Žagar.

FRANCE ŽUN od svoje družine, Štefana gora št. 5, pošta Cerklje pri Kranju, Jugoslavia. V pismu je več važnih novic, zato naj se nemudoma oglasi.

DOCTOR LORENZ

EDINI SLOVENSKO GOVOREČI ZDRAVNIK ŠPECIJALIST MOŠKIH BOLEZNI
644 Penn Ave PITTSBURGH, PA.

Moja stroka je zdravljenje akutnih in kroničnih bolezni. Jaz sem že zdravim nad 23 let ter imam skušnje v vseh boleznih in ker znam slovensko, zato vas morem popolnoma raznmeti in spoznati vašo belezen, da vas ozdravim in vrnem moč in zdravje. Skozi 23 let sem pridobil posebno skušnjo pri ozdravljenju moških bolezni. Zato se morete popolnoma zanesti na mene, moja skrb pa je, da vas popolnoma ozdravim. Ne odlašajte, ampak pridite čimpreje.

Jaz ozdravim zastrupljeno kri, mazulje in lise po telesu, bolezni v grlu, izpadanje las, bolečine v kostah, stare rane, živčne bolezni, oslabelost, bolezni v mehurju, ledcah, jetrah in želodcu, rmenico, revmatizem, katar, zlato žilo, naduha itd.

Uradne ure so: V pondeljek, sredah in petkih od 9. ure zjutraj do 8. popoldne. V torkih, četrtkih in sobotah od 9. ure zjutraj do 8. ure zvečer. Ob nedeljah pa do 2. ure popoldne.

PO POŠTI NE ZDRAVIM. PRIDETE OSEBNO. NE POZABITE IME IN NASLOV.

Dr. LORENZ 644 Penn Ave. PITTSBURGH, PA.

Nekateri drugi zdravniki rabijo tolmače, da vas razumejo. Jaz znam hrvatsko že iz starega kraja, zato vas lažje zdravim, ker vas razumem.